

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

Factors affecting students' selection for undergraduate program
in Information Studies in public universities in Thailand

อาจารย์สมฤทัย อีร์เรืองสิริ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงกมล อุ่นจิตติ

- 7 ม.ค. 2563
386367

๒๐๐๒๒๔๒

เริ่มบริการ

14 ก.ค. 2563

ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้ประจำปีงบประมาณ 2561

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

2562

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

Factors affecting students' selection for undergraduate program
in Information Studies in public universities in Thailand

อาจารย์สมฤทัย ชีรเรืองสิริ¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงกมล อุ่นจิตติ²

¹ภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

²ภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
งบประมาณเงินรายได้ประจำปีงบประมาณ 2561

ขอขอบคุณ ดร.ศรีหทัย เวลล์ส หัวหน้าภาควิชาสารสนเทศศึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์
วรรณประภา เอี่ยมฤทธิ์ ที่ให้คำปรึกษา และคำแนะนำสำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณ คุณพลินภรณ์ รุจินนารีย์ สำหรับความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานในการ
เก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยต่างๆ

คณะผู้วิจัย

กันยายน 2562

บทคัดย่อ

ชื่องานวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี
ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

ผู้วิจัย สมฤทัย อีร์เรืองสิริ, ดวงกมล อุ่นจิตติ

คำสำคัญ สารสนเทศศึกษา, มหาวิทยาลัยของรัฐ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ และ2) เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยจำแนกตามเพศ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ผลการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และสถาบันการศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ชั้นปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2561 ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นแบบเป็นสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทดสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ LSD

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านทัศนคติ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน และศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Abstract

Title Factors affecting students' selection for undergraduate program in Information Studies in public universities in Thailand

Researcher Somruethai Theeraruangsiri, Doungkamol Unchitti

Keywords information studies, public universities

This study is a survey research aiming at 1) investigating the factors influencing students' decision to study Information Studies in undergraduate level in public universities, and 2) comparing the factors influencing students' decision to study Information Studies in undergraduate level in 10 public universities across Thailand categorized by sex, average household incomes, grade point average in Mattayomsuksa 6, and institutes. The samples included first-year undergraduate students in Information Studies entering in 2018 in Chulalongkorn University, Khonhaen University, Chiangmai University, Thaksin University, Thammasat University, Burapha University, Mahasarakham University, Srinakharinwirot University, Silpakorn University, and Prince of Songkhla University. The study's population was a proportional stratified random sample of 210 students. The data were analysed through 2 analysis techniques including descriptive, and inferential analysis. The descriptive analysis included percentage, mean and standard deviation while the inferential analysis included One-Way ANOVA, in which the Least Significant difference would be applied when the statistic was significantly different at 0.05. If it reveals statistically significant difference at 0.05, LSD would be applied.

The findings revealed that:

1. All factors influencing students' decision to study Information Studies in undergraduate level were at highly influence, The highest, influential factor was teaching management, followed by fees and expenses, location, facilities, and attitudes, respectively.
2. The result showed that students had different views on location factor when students' genders and institute are different with statistically significance at 0.05.

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อ	ง
Abstract	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	9
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งต่อการเลือกเรียน	14
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
3 วิธีดำเนินการวิจัย	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล	47
การวิเคราะห์ข้อมูล	48
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	49

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	50
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
การทดสอบสมมติฐาน	68
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	69
สรุปผลการวิจัย	69
อภิปรายผล	71
ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม	79
ภาคผนวก	85
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย	86
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	88

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	หลักสูตรสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ	31
2	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยของรัฐ	45
3	จำนวน และร้อยละ ของสถานภาพทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามเพศ	51
4	จำนวน และร้อยละ ของสถานภาพทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามรายได้ของครอบครัว เฉลี่ยต่อเดือน	51
5	จำนวน และร้อยละ ของสถานภาพทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามผลการเรียนในระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA)	52
6	จำนวน และร้อยละ ของสถานภาพทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามสถาบันการศึกษา	52
7	ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัย ของรัฐโดยรวม	53
8	ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัย ของรัฐ ด้านการจัดการเรียนการสอน	54
9	ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัย ของรัฐ ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน	55
10	ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัย ของรัฐ ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง	56
11	ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัย ของรัฐ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	58
12	ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัย ของรัฐ ด้านทัศนคติ	59
13	การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกตามเพศ เป็นรายด้าน	61
14	การเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับ ปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง จำแนกตามเพศ โดยใช้ วิธีของ LSD	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

15	การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับ ปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกตามรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน เป็นรายด้าน	62
16	การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับ ปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกตามผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA) เป็นรายด้าน	63
17	การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับ ปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกตามสถาบันการศึกษา เป็นรายด้าน	65
18	การเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับ ปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง จำแนกตามสถาบัน การศึกษา โดยใช้วิธีของ LSD	67
19	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	68

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 การศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต โดยในแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579) ได้มุ่งเน้นการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ และรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย คือความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบก้าวกระโดด ซึ่งนำไปสู่การปฏิวัติดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 และการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 จะเป็นแรงผลักดันให้ประชากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้ ที่ไร้ขีดจำกัด สามารถพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างปัญญาที่เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ มีการนำเทคโนโลยี การสื่อสาร และระบบการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ (Mobile learning) มาใช้มากขึ้น

การจัดการศึกษาของไทยจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วางแผนพัฒนาและเตรียมกำลังคนที่จะเข้าสู่ตลาดงานเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับต่างๆ มีการปรับหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย เพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างเสรีแบบไร้พรมแดนในยุคเศรษฐกิจและสังคม 4.0 โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า1-4, 16)

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามแผนอุดมศึกษาระยาว 20 ปี พ.ศ.2561-2580 ได้กำหนดทิศทางการจัดการศึกษาโดยให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งพัฒนากำลังคน สร้างเสริมศักยภาพด้านทักษะความคิด และการรู้คิด มีการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพนักศึกษา เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะทางอาชีพ ให้พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งสนับสนุนการสร้างงานและนำความรู้ไปแก้ปัญหาผ่านความร่วมมือกับภาคเอกชนและท้องถิ่น โดยการนำความรู้สู่สังคมในรูปแบบการบริการวิชาการ ซึ่งถือเป็นหนึ่งพันธกิจที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้

เพราะสถาบันอุดมศึกษาเป็นศูนย์รวมของความรู้และศาสตร์ต่างๆ ที่ทันสมัย และชุมชนเห็นว่าเป็นที่พึ่งในการแก้ไขปัญหา และการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งได้ทำอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ กฤษณพงศ์ กีรติกร (2561) ได้กล่าวว่า มหาวิทยาลัยในยุคผกผัน (Disruption) ควรวางยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่เน้น “ทักษะที่เท่าทัน” โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ มีวิจรรณญาณ การสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม เข้าใจพหุวัฒนธรรม สามารถสื่อสารได้เป็นอย่างดี รู้ทันเทคโนโลยี มีความเชื่อมั่น และก้าวทันการเปลี่ยนแปลง

ชวาบ (Schwab, 2017; กฤษณพงศ์ กีรติกร, 2561) กล่าวถึงการกำหนดแผนกลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมสำหรับการรับมือกับการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ว่า จำเป็นต้องมีทักษะและลักษณะบางประการดังต่อไปนี้ 1) ทักษะการแก้ปัญหา 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ 3) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ 4) ทักษะการบริหารจัดการบุคคล 5) ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น 6) ทักษะการมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ (EQ) 7) ทักษะการตัดสินใจ 8) ทักษะการเจรจาต่อรอง 9) การมีใจรักบริการ 10) ความยืดหยุ่นทางความคิด โดยที่ทักษะ 1)-8) เป็นทักษะหรือความสามารถที่เกิดขึ้นมาจากการฝึกฝนหรือฝึกปฏิบัติ (Experiential) มิได้เกิดจากความเฉลียวฉลาด (Non cognitive) ในขณะที่ทักษะการมีใจรักบริการนั้นเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของงานบริการ ไม่ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศจะรุดหน้าก้าวหน้าไกลแค่ไหน มนุษย์ก็ยังคงเป็นมนุษย์ที่ปรารถนาจะได้รับการที่ดียิ่งอยู่ตลอดเวลา ทักษะนี้สามารถฝึกฝนให้เกิดขึ้นมาเองได้

สารสนเทศศึกษา (Information studies) หรือสารสนเทศศาสตร์ (Information science) เป็นศาสตร์ที่พัฒนามาจากสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ (Library science) ในการจัดการศึกษามุ่งเน้นให้บัณฑิตมีความรู้ ความสามารถ และทักษะการปฏิบัติ งานในห้องสมุด แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมเข้าสู่ยุคสารสนเทศ ทำให้เกิดสภาวะทะเลาะกันของสารสนเทศ และความก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้กระบวนการปฏิบัติงานในห้องสมุดเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งรูปแบบของวัสดุที่ให้บริการ วิธีการจัดระบบ และการให้บริการแก่ผู้ใช้ จากสภาพแวดล้อมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวงการห้องสมุด ทำให้การศึกษาหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ต้องปรับเปลี่ยนให้ทันสมัย โดยแต่ละมหาวิทยาลัยจะใช้ชื่อเรียกสาขาวิชาแตกต่างกัน คือ สารสนเทศศึกษา สารสนเทศศาสตร์ การจัดการสารสนเทศ สารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยการศึกษาในหลักสูตร มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถและทักษะทางสารสนเทศทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เน้นทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต เครือข่ายการสื่อสารทางคอมพิวเตอร์ การค้นคืนสารสนเทศ รวมทั้งทักษะทางด้านบรรณารักษศาสตร์เพื่อทำงานในห้องสมุดซึ่งมีสภาพแวดล้อมเป็นดิจิทัล รวมถึงหน่วยงานหรือสถาบันสารสนเทศในรูปแบบอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (ธนพรรณ กุลจันทร์ และปราณี วงศ์จำรัส, 2555, หน้า 1-3)

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เปิดการเรียนการสอนหลากหลายสาขาวิชา ส่วนหนึ่งเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชน แต่ก็ส่งผลให้เกิดการแข่งขันทางการศึกษาขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันอย่างสูงในด้านการเปิดสอนในสาขาวิชาต่างๆ ทั้งระหว่างมหาวิทยาลัยภายในประเทศด้วยกันเอง และกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ ส่งผลให้บางสาขาวิชาไม่มีนักศึกษามาสัมผัสเรียน จึงต้องปิดตัวหรือยุบไปรวมกับสาขาวิชาอื่นที่ใกล้เคียงกัน มหาวิทยาลัยหลายแห่งจึงมีการใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการรับเข้าศึกษา รวมถึงการสร้างจุดเด่นของสถาบัน เพื่อให้สถาบันมีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของนักศึกษาและบุคคลทั่วไป และเพื่อให้มีอัตราการเพิ่มของนักศึกษามากขึ้น

จากผลกระทบดังกล่าวข้างต้น ทั้งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการสื่อสาร และเทคโนโลยีเว็บที่เกี่ยวข้องกับบรรณารักษศาสตร์ แม้กระทั่งความต้องการและพฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้ก็เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมยุคปัจจุบัน รวมถึงการแข่งขันในการเปิดการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่างๆ ส่งผลให้หลักสูตรสารสนเทศศึกษาต้องปรับปรุงให้ทันสถานการณ์ดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่สนใจสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกตามเพศ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และสถาบันการศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยด้านเพศที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ แตกต่างกัน
2. ปัจจัยด้านรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ แตกต่างกัน

3. ปัจจัยด้านผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ แตกต่างกัน

4. ปัจจัยด้านสถาบันการศึกษาที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ แตกต่างกัน

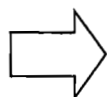
กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดดังนี้ (ฉินาภา มะรินทร์, 2556, หน้า 7, 85-86; พิชณี พรรณรังษี, 2560, หน้า 134; วิไลพรรณ ทาริขกุล, 2559, หน้า 6; สุคนธ์ทิพย์ กันทะธง, 2555, หน้า 54-55)

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

1. เพศ
 - 1.1 เพศชาย
 - 1.2 เพศหญิง
 - 1.3 เพศทางเลือก
2. รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน
 - 2.1 น้อยกว่า 10,000 บาท
 - 2.2 10,001 – 20,000 บาท
 - 2.3 20,001 – 30,000 บาท
 - 2.4 30,001 – 40,000 บาท
 - 2.5 40,001 – 50,000 บาท
 - 2.6 มากกว่า 50,000 บาท
3. ผลการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA)
 - 3.1 เกรดเฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.00
 - 3.2 เกรดเฉลี่ย 2.01 – 2.50
 - 3.3 เกรดเฉลี่ย 2.51 – 3.00
 - 3.4 เกรดเฉลี่ย 3.01 – 3.50
 - 3.5 เกรดเฉลี่ย 3.51 – 4.00
4. สถาบันการศึกษา
 - 4.1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - 4.2 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 - 4.3 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - 4.4 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 - 4.5 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 - 4.6 มหาวิทยาลัยบูรพา
 - 4.7 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 - 4.8 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 - 4.9 มหาวิทยาลัยศิลปากร
 - 4.10 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

- การเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐ
1. ด้านการจัดการเรียนการสอน
 2. ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน
 3. ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง
 4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
 5. ด้านทัศนคติ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษา ในการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ
2. เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
3. เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาไปเป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ใน 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านทัศนคติ

2. ขอบเขตระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างเดือนมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2562

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 10 แห่ง ประกอบด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รวมทั้งสิ้น 442 คน (ข้อมูลสถิติการศึกษา, 2561)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งได้มาจากกลุ่มประชากร โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นแบบเป็นสัดส่วน (Proportional stratified sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1967 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, 2547) ให้มีค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ซึ่งเมื่อคำนวณแล้วได้จำนวนตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 210 คน

4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

4.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ประกอบด้วย

4.1.1 เพศ

4.1.2 รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน

4.1.3 ผลการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6

4.1.4 สถาบันการศึกษา

4.2 ตัวแปรตาม คือ การเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยของรัฐ มี 5 ด้าน

4.2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน

4.2.2 ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน

4.2.3 ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง

4.2.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

4.2.5 ด้านทัศนคติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

นักศึกษา หมายถึง นิสิต/นักศึกษา ผู้ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี ชั้นปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2561 ในมหาวิทยาลัยของรัฐ (สำหรับประชากรและกลุ่มตัวอย่างจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 เนื่องจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ยังไม่มีการเลือกสาขาวิชา โดยมีการเลือกสาขาวิชาในชั้นปีที่ 2)

สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา หมายถึง สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา สารสนเทศศาสตร์ การจัดการสารสนเทศ สารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ และบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

มหาวิทยาลัยของรัฐ หมายถึง มหาวิทยาลัยทั้งที่เป็นส่วนราชการและไม่ใช่ส่วนราชการ (มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ) ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นรายปีโดยตรง เพื่อใช้จ่ายตามความจำเป็นในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย และจำกัดจำนวนรับ จำนวน 10 แห่ง ประกอบด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ แต่ไม่รวมถึงมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ปัจจัย หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่มีผลให้นักศึกษาสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจว่าจะเลือกเรียนสาขาใด ในระดับมหาวิทยาลัย

การเลือกเรียน หมายถึง การพิจารณาและวิเคราะห์จากปัจจัยต่างๆ ในการเลือกเรียนสาขาวิชา สารสนเทศศึกษา ในมหาวิทยาลัยของรัฐ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน ค่าใช้จ่ายในการเรียน สถานที่และทำเลที่ตั้ง สิ่งอำนวยความสะดวก และทัศนคติ

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย หลักสูตร ผู้สอน วิธีการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล และการประเมินผล

ค่าใช้จ่ายในการเรียน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในขณะที่ศึกษาในสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา เช่น ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าบำรุงการศึกษา ค่าบำรุงมหาวิทยาลัย ค่าบำรุงหอสมุด ค่าบำรุงกีฬา ค่าบำรุงกิจกรรมนักศึกษา ค่าบำรุงระบบเครือข่ายมหาวิทยาลัย ค่าลงทะเบียนเรียน ค่าประกันของเสียหาย ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษา เป็นต้น

สถานที่และทำเลที่ตั้ง หมายถึง ลักษณะภูมิประเทศ บรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ความสะอาดภายในมหาวิทยาลัย ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สถานที่จอดรถ

สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ภาควิชา คณะ และมหาวิทยาลัยจัดไว้เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน เช่น ห้องสมุด สถานพยาบาล สถานที่ออกกำลังกาย หอพัก โรงอาหาร เป็นต้น

ทัศนคติ หมายถึง การแสดงออกด้านความรู้ ความรู้สึก ความคิด และความตั้งใจที่กระทำออกมาทั้งในด้านการยอมรับหรือปฏิเสธ เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาในระดับมหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากตำรา วารสาร รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ตลอดจนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวความคิดของการศึกษาวิจัย โดยมีรายละเอียดตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ
 - 1.1 ความหมายของการตัดสินใจ
 - 1.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ
 - 1.3 กระบวนการตัดสินใจ
2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา
 - 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย
 - 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพของมหาวิทยาลัย
 - 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดบริการ
 - 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเลือกอาชีพ
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

การเลือกเรียน หมายถึง การตัดสินใจเลือกทางเลือกในการเรียนที่มีความพอใจ และเล็งเห็นการนำไปใช้ประโยชน์ จากการศึกษาพบว่ามีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความหมายของการตัดสินใจ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายคำว่า การตัดสินใจ (Decision making) ดังนี้

ไซมอน (Simon, 1977) บุคคลผู้ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งทฤษฎีการตัดสินใจ ได้นิยามความหมายของการตัดสินใจ คือ กระบวนการของกิจกรรมต่างๆ 3 ประการ คือ 1) กิจกรรมด้านเข้าใจปัญหาซึ่งเน้นระบบข้อมูลและสารสนเทศที่นำไปประกอบการตัดสินใจ 2) กิจกรรมการออกแบบ คือ การนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางไปสู่การปฏิบัติ และ 3) กิจกรรมที่เกี่ยวกับการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ

แฮริสัน (Harrison, 1999, p. 25) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการประเมินที่เกี่ยวกับทางเลือกหรือตัวเลือกที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการคาดคะเนผลที่เกิดจากการเลือกปฏิบัติต่างๆ ส่งผลให้มีผู้ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่บรรลุเป้าหมายมากที่สุด สอดคล้องกับมัวร์เฮด และกริฟฟิน (Moorhead & Griffin, 2010, p. 192) นิยามการตัดสินใจว่า เป็นกระบวนการเลือกทางเลือกจากทางเลือกหลายๆ ทาง

เบอร์ตัน และชาร์เกอร์ (Burton & Thakur, 1995, p. 94) และจอห์น (Johns, 1996, p. 364) ให้ความหมายสอดคล้องกันว่า การตัดสินใจ คือ กระบวนการที่รวมเอาการวิเคราะห์และการนิยามสถานการณ์ของปัญหา การวิเคราะห์เพื่อกำหนดทางเลือก การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดหนึ่งทางเลือก และกำหนดเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

เสาวภา สมจิต (2540, หน้า 10) และลัดดา มะลิทอง (2540, หน้า 28) ได้สรุปว่า การตัดสินใจเป็นเรื่องของการคิดไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลเพื่อกำหนดทางเลือกแล้วตัดสินใจเลือกปฏิบัติวิธีที่ดีที่สุดจากหลายๆ วิธี เมื่อเปรียบเทียบกับแล้ววิธีที่ดีที่สุดสามารถทำให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างได้ผลมากที่สุด

ทิพยวรรณ นันตระกูล (2544, หน้า 19) และ วิไลพรรณ ทาริชกุล (2559, หน้า 9) ได้ให้ความหมายไว้ใกล้เคียงกันว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการทางความคิดที่มีการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เพื่อเลือกทางเลือกจากหลายทางเลือก แล้วพิจารณาตรวจสอบประเมินทางเลือกเหล่านั้นแล้วเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ให้มีความสอดคล้องเหมาะสม และสามารถตอบสนองต่อความต้องการ

เกรียงไกร สิริกาญจนวัฒน์ (2548, หน้า 10) ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า การกระทำของบุคคลในการเลือกทางเลือกที่มีอยู่หลายๆ ทางเลือก โดยการรวบรวมข้อมูลและประเมินข้อมูลและสิ่งประกอบอื่นๆ ที่สำคัญ โดยการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดเพียงทางเลือกเดียว ที่สามารถตอบสนองเป้าหมายหรือความต้องการของผู้เลือกเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ จนกระทั่งนำผลของการตัดสินใจไปปฏิบัติ สอดคล้องกับชอลดา ตียะบุตร (2556, หน้า 251) กล่าวถึง การตัดสินใจ หมายถึง การเผชิญกับทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่หลายทางเลือก แต่ละทางเลือกให้ผลลัพธ์ที่ต่างกันจึงต้องประเมินคุณค่า ความสำคัญและประโยชน์ที่มีอยู่ในแต่ละทางเลือก แล้วพิจารณาลงความเห็นตกลงใจเลือก

ไกรลาศ พลไชย (2561, หน้า 15) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ คือการพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุด ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด โดยการตัดสินใจต้องเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและตรงตามเป้าหมายที่วางไว้

พันเอกเอกพงศ์ แผงกุล (2561, หน้า 16) ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า เป็นกระบวนการทางปัญญาที่ส่งผลในการเลือกที่จะเชื่อหรือเลือกแนวทางปฏิบัติท่ามกลางความน่าจะเป็นที่หลากหลายของตัวเลือก ทุกกระบวนการตัดสินใจจะส่งผลให้เหลือเพียงตัวเลือกสุดท้ายที่อาจก่อให้เกิดการปฏิบัติหรือไม่ก็ได้

จากคำจำกัดความของการตัดสินใจที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การตัดสินใจมีลักษณะเป็นกระบวนการ กล่าวคือ เป็นกิจกรรมที่ดำเนินไปตามขั้นตอน ซึ่งในการตัดสินใจแต่ละครั้งจะต้องมีทางเลือกอย่างน้อย 2 ทางขึ้นไป และการตัดสินใจต้องเป็นการคิดและการกระทำที่มีเป้าหมาย ดังนั้นการตัดสินใจจึงหมายถึง พฤติกรรมในการเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเหมาะสมที่สุดดีที่สุด จากทางเลือกที่มีอยู่หลายทางเลือกโดยผ่านกระบวนการตัดสินใจอันจะนำไปสู่เป้าหมายที่ผู้ตัดสินใจต้องการ มีลำดับขั้นตอนการคิดพิจารณา ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ

2. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

ไซมอน (Simon, 1977, pp. 47-59) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจว่า การเผชิญกับทางเลือกในการแก้ปัญหาหลากหลายทางเลือก จะส่งผลให้การตัดสินใจมีลักษณะที่แตกต่างกันตามปัญหาที่ต้องแก้ไข การตัดสินใจจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การตัดสินใจแบบมีโปรแกรม (Programmed decision) เป็นการตัดสินใจที่เกิดขึ้นเป็นประจำ และมีเกณฑ์การตัดสินใจที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. การตัดสินใจแบบไม่มีโปรแกรม (Nonprogrammed decision) เป็นการตัดสินใจที่ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ไม่สามารถนำกฎเกณฑ์ ระเบียบปฏิบัติที่มีอยู่ไปประกอบการตัดสินใจได้ทันที จำเป็นต้องมีการปรับปรุง และพัฒนาทางเลือกให้เหมาะสมกับเงื่อนไขและสถานการณ์

แฮริสัน (Harrison, 1999, pp. 41-43) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการตัดสินใจของบุคคลโดยทั่วไปสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. การตัดสินใจโดยใช้สามัญสำนึก ประสบการณ์ ความรู้สึกต่างๆ ของตนเองเป็นตัวตัดสินใจ โดยมิได้ใช้หลักการและเหตุผล ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว แล้วแต่ความรู้สึกของผู้ตัดสินใจที่คิดว่าเหมาะสมเพียงใดหรือถูกต้องเพียงใด ซึ่งวิธีนี้มักจะมี ความแตกต่างกันไปเฉพาะแต่ละบุคคล
2. การตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล เป็นการตัดสินใจที่ใช้หลักเหตุผลหรือตามระเบียบ กฎเกณฑ์แบบแผนที่เคยปฏิบัติมาจนกลายเป็นงานประจำ มิใช่การตัดสินใจโดยความรู้สึกอารมณ์ของแต่ละบุคคล แต่เป็นการตัดสินใจที่มีเหตุผล โดยอาจใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์เข้าช่วยในการตัดสินใจ ซึ่งประกอบด้วยเทคนิคต่างๆ ในการตัดสินใจ

เรนเดอร์, สเตร์ และฮานนา (Render, Stair, & Hanna, 2012, p. 39; จิระจิตต์ ราคา, 2551, หน้า 236-239) กล่าวถึง ทฤษฎีการตัดสินใจโดยจำแนกการตัดสินใจออกไปตามประเภทของสถานการณ์ที่ผู้ตัดสินใจเผชิญอยู่และใช้สถานการณ์นั้นเป็นพื้นฐานในการพิจารณา แบ่งออกเป็น 3 สถานการณ์ คือ

1. การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน (Decision under certainty) เป็นการตัดสินใจที่ผู้ตัดสินใจทราบถึงผลที่จะได้รับและผลที่ตามมาชัดเจนแน่นอน กรณีดังกล่าวนี้ผู้ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดและให้ผลประโยชน์ตอบแทนสูงสุด ตัวอย่างเช่น การที่บุคคลจะนำเงินฝากเข้าฝากที่ธนาคารใดเขาต้อง

ศึกษาอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารแต่ละแห่งจะจ่ายให้ก่อนตัดสินใจว่าควรจะไปฝากที่ธนาคารไหน ในการนำเงินไปฝากนั้นเขาทราบชัดเจนว่าในคาบเวลาหนึ่งเขาจะได้รับดอกเบี้ยเท่าใด

2. การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่เสี่ยง (Decision under risk) เป็นการตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานที่มีความแน่นอนน้อยกว่าแบบแรกแต่ก็ยังพอคาดคะเนถึงผลที่อาจจะเกิดขึ้นจากทางเลือกได้บ้าง เช่น ในฤดูฝนก่อนออกจากบ้านเราควรนำร่มไปหรือไม่ในกรณีนี้เราไม่อาจทราบได้ว่าฝนจะตกจริงหรือไม่แต่เรารู้จากรายงานสภาพอากาศว่าโอกาสที่ฝนจะตกมีร้อยละเท่าใด

3. การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน (Decision under uncertainty) เป็นการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ผู้ตัดสินใจไม่อาจทราบถึงความเป็นไปได้ของผลแน่นอนที่จะเกิดขึ้นในแต่ละทางเลือก อันอาจเนื่องมาจากการมีข้อมูลไม่เพียงพอหรือมีตัวแปรอื่นที่ไม่สามารถควบคุมได้ การตัดสินใจในสถานการณ์นี้จึงไม่อาจเลือกใช้ทางเลือกที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนสูงสุด ผู้ตัดสินใจจะต้องใช้ดุลยพินิจและพิจารณาญาณเข้ามาช่วยมาก ตัวอย่างเช่น การที่ผู้บริหารโรงเรียนรับเด็กคนหนึ่งเข้ามาเรียน ผู้บริหารคนนั้นไม่มีโอกาสทราบเลยว่าพฤติกรรมด้านการเรียนและผลการเรียนของเด็กคนนั้นจะเป็นอย่างไร

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ นักวิชาการได้ให้แนวคิดไว้หลายแนวทาง สามารถสรุปได้ว่าการตัดสินใจเป็นการเผชิญกับทางเลือกในการแก้ปัญหาหลากหลายทางเลือก ทั้งการตัดสินใจแบบมีโปรแกรม และแบบไม่มีโปรแกรม ส่วนพฤติกรรมกรรมการตัดสินใจของบุคคล แบ่งเป็นการตัดสินใจโดยใช้สามัญสำนึก และการตัดสินใจโดยใช้หลักเหตุผล นอกจากนี้การตัดสินใจสามารถแบ่งตามประเภทของสถานการณ์ที่ผู้ตัดสินใจเผชิญอยู่และใช้สถานการณ์นั้นเป็นพื้นฐานในการพิจารณาการตัดสินใจ

3. กระบวนการตัดสินใจ

กระบวนการตัดสินใจประกอบด้วยลำดับขั้นตอนต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและผู้ตัดสินใจต้องพิจารณาทางเลือกที่มีอยู่อย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจ ซึ่งมีผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจดังนี้

3.1 เรืองอุไร ศรีนิลทา (2538, หน้า 86-89) กล่าวถึงองค์ประกอบในกระบวนการตัดสินใจประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.1.1 วิเคราะห์ปัญหาให้ชัด (Identifying the problem) เป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะการระบุปัญหาได้ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง ย่อมมีผลต่อการดำเนินการในขั้นต่อไป ของกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการตัดสินใจด้วย

3.1.2 รวบรวมข้อมูลและมองแนวทางแก้ปัญหา (Obtaining information and formulating possible course of action) เป็นขั้นตอนที่ต้องใช้ความรู้หรือสติปัญญาในการแสวงหาข้อมูลและพิจารณาเนื้อหาสาระของข้อมูลว่าจะใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้หรือไม่ บางที่ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมในการสร้างความคิดอันใหม่ ประสบการณ์และภูมิหลังของบุคคลคนเดียวอาจไม่เพียงพอสำหรับการพิจารณาหาทางแก้ปัญหา การให้บุคคลที่มีประสบการณ์วิวุฒิ คุณวุฒิมากกว่ามีส่วนร่วมในการพิจารณาข้อมูลและมองหาทางเลือกในการแก้ปัญหาย่อมมีคุณภาพที่ดีกว่า การมองหาทางเลือก

ก็ควรมองหลายๆ ด้าน หลายๆ ทาง ไม่ควรใจแคบมองแนวเดียวทางเดียว เพราะอาจจะใช้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาไม่ได้หรือได้ก็ไม่ดีพอ

3.1.3 พิจารณาความเหมาะสมของทางเลือกอย่างรอบคอบ (Considering alternatives) ก่อนที่จะมีการตัดสินใจว่าทางเลือกใดดีที่สุด มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ต้องมีการคาดคะเนหรือจินตนาการว่าทางเลือกแต่ละทางจะมีผลทำให้เกิดอะไรขึ้นในอนาคตได้บ้าง อาจมีผลดีผลเสียอะไรต้องพิจารณาความสำคัญของทางเลือกแต่ละทางโดยรอบคอบ ใช้เวลาในการคิดพอสมควร เพราะว่าการตัดสินใจนั้นบางทีก็ไม่ใช่เรื่องฉลาดเสมอไป ทางที่ดีควรอาศัยบุคคลหลายฝ่าย หลายความคิดช่วยกันพิจารณา

3.1.4 ตกลงใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (Selecting a course of action) เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการตัดสินใจ เป็นขั้นตกลงใจเลือกทางปฏิบัติที่คิดว่าดีที่สุด ผู้ที่ตัดสินใจจะต้องรู้จักประเมินทางเลือกให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงที่มีการตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ

3.2 ฟลิปโป (Flippo, 1996) ศึกษากระบวนการตัดสินใจ โดยได้ระบุขั้นตอนการตัดสินใจดังนี้

3.2.1 วิเคราะห์ปัญหา พิจารณาถึงปัญหาที่ต้องตัดสินใจ กำหนดขอบเขตของปัญหา

3.2.2 พิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหาโดยเลือกไว้สำหรับเป็นแนวทางพิจารณาขั้นสุดท้ายประมาณ 3-5 ประการ

3.2.3 รวบรวมข้อมูล ข่าวดสารเพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาที่เลือกไว้

3.2.4 เปรียบเทียบผลดี ผลเสียที่เกิดจากการเลือกวิธีแก้ปัญหานั้นๆ โดยอาศัยข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมไว้แล้วเลือกวิธีการที่คิดว่าดีที่สุดเป็นแนวทางในการตัดสินใจ

3.2.5 ตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีที่สุด

3.3 วิซูร์ย ดันศิริคงคล (2542) กล่าวถึงกระบวนการตัดสินใจที่มีเหตุผลเป็นที่ยอมรับ มีดังนี้

3.3.1 ให้คำจำกัดความประเด็นของปัญหา

3.3.2 กำหนดเกณฑ์หรือปัจจัยในการตัดสินใจ

3.3.3 วินิจฉัยเปรียบเทียบเกณฑ์หรือปัจจัยในการตัดสินใจ

3.3.4 กำหนดทางเลือก

3.3.5 วินิจฉัยเปรียบเทียบหรือจัดอันดับทางเลือก

3.3.6 คำนวณหาทางเลือกที่ดีที่สุด

3.4 นันทิยา กฤษณามระ (2555, หน้า 7) กล่าวถึงแนวคิดของกระบวนการตัดสินใจ จำแนกได้เป็น 5 ขั้นตอน มีดังนี้

3.4.1 กำหนดเป้าหมาย เป็นขั้นตอนที่ผู้ตัดสินใจพิจารณาว่าตนเองต้องตัดสินใจเรื่องอะไรหรือต้องเลือกทำอะไร หากผู้ตัดสินใจไม่มีความชัดเจนในสิ่งที่ต้องตัดสินใจก็มีโอกาสที่จะตัดสินใจผิดพลาดได้มาก

3.4.2 รวบรวมข้อมูล เป็นขั้นที่ผู้ตัดสินใจรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ ผู้ตัดสินใจสามารถหาข้อมูลได้จากแหล่งข้อมูลภายใน ได้แก่ ความรู้ประสบการณ์หรือคุณสมบัติของผู้ตัดสินใจเอง เป็นต้น และแหล่งข้อมูลภายนอก ได้แก่ คำปรึกษา คำแนะนำของผู้รู้ บิดา/มารดา ญาติพี่น้อง หรือข่าวสารต่างๆ รวมไปถึงเอกสาร ตำราต่างๆ เป็นต้น

3.4.3 ประเมินทางเลือก เป็นขั้นที่ผู้ตัดสินใจนำข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้มาประกอบการพิจารณาทางเลือกต่างๆ เพื่อดูว่าทางเลือกแต่ละทางที่กำหนดไว้นั้นมีข้อดีข้อเสียอย่างไร ทางเลือกใดเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด

3.4.4 ตัดสินใจ เป็นขั้นที่ผู้ตัดสินใจเลือกปฏิบัติตามทางเลือกที่คิดว่าดีที่สุดสำหรับตนเอง และตนเองมีความพึงพอใจมากที่สุดเวลานั้น

3.4.5 ประเมินการตัดสินใจ เป็นขั้นที่ผู้ตัดสินใจทบทวนว่าทางเลือกที่ตัดสินใจเลือกไปแล้วนั้นตอบสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจได้หรือไม่ ควรจะมีการเปลี่ยนแปลงทางเลือกใหม่หรือไม่ หากมีการเปลี่ยนแปลงผู้ตัดสินใจก็จะกลับไปเริ่มต้นที่ขั้นตอนแรกอีกครั้งหนึ่งจนกว่าทางเลือกนั้นจะทำให้ผู้ตัดสินใจบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้

ในการศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจดังกล่าวข้างต้น แม้นักวิชาการจะแบ่งขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจแตกต่างกัน แต่ขั้นตอนหลักที่สำคัญในกระบวนการตัดสินใจในเชิงทฤษฎีประกอบด้วยพฤติกรรม 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การตระหนัก และวิเคราะห์ปัญหา ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูลและกำหนดทางเลือก ขั้นตอนที่ 3 การประเมิน หรือพิจารณาทางเลือก ขั้นตอนที่ 4 การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด และขั้นตอนที่ 5 การปฏิบัติตามทางเลือก รวมทั้งการติดตามผล

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเรียน

ในส่วนนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเรียน โดยแบ่งเป็น 4 แนวคิด ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย 2) แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพของมหาวิทยาลัย 3) แนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด และ 4) แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเลือกอาชีพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย

สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย (University atmosphere) หมายถึง การรับรู้และความประทับใจของนักศึกษาที่มีต่อลักษณะต่างๆ ของสถาบัน ได้แก่ ชื่อเสียงของสถาบัน การบริหาร บรรยากาศในการเรียนการสอน รวมถึงอาคารสถานที่ เป็นต้น สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยเป็นสิ่งสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาผู้เรียน เพราะสภาพแวดล้อมที่มีความสมบูรณ์ย่อมทำให้การพัฒนาผู้เรียนได้ผลดี และเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และเสริมศักยภาพให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ดังนั้น สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยจึงมีผลต่อการเลือกเรียนมหาวิทยาลัยของนักศึกษา ซึ่งมีผู้กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ไว้ดังนี้

1.1 แอสติน (Astin, 1993 อ้างถึงใน สิทธิพันธ์ ยศยอดยิ่ง, 2557) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย หรือลักษณะใดๆ ก็ตามของมหาวิทยาลัย เป็นสิ่งเร้าอันทรงศักยภาพ และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการศึกษา โดยแอสตินได้แบ่งองค์ประกอบด้านการจัดสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย เป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1.1 ด้านลักษณะสถาบัน ได้แก่ ขนาดของสถาบัน คุณวุฒิของอาจารย์ อัตราส่วนระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา งบประมาณที่ใช้ในการผลิตนักศึกษา และการจัดสวัสดิการแก่นักศึกษา

1.1.2 ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดเนื้อหาสาระของวิชาการ วิธีการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล

1.1.3 ด้านอาจารย์ ได้แก่ อายุ บุคลิกภาพของอาจารย์ ทักษะ สมรรถภาพในการสอนขวัญและกำลังใจในการทำงาน อัตราเงินเดือน และทัศนคติต่อการเป็นอาจารย์

1.1.4 ด้านกลุ่มเพื่อน ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม นิสัยส่วนตัวและความสามารถทางการเรียน

1.1.5 ความเกี่ยวพันของนักศึกษา ได้แก่ การที่นักศึกษาใช้เวลาในเรื่องต่างๆ เพื่อให้ได้ประโยชน์จากสิ่งนั้น เช่น การเกี่ยวพันกับอาจารย์ การเกี่ยวพันกับเพื่อนและการเกี่ยวพันกับกิจกรรม เป็นต้น

แนวคิดของแอสติน แสดงให้เห็นว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลโดยตรงต่อนักศึกษา ทำให้นักศึกษามีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงค่านิยม พฤติกรรม และแผนการศึกษา ค่านิยม ทัศนคติ และความเข้าใจตนเอง และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของนักศึกษามากกว่าความสามารถ เชื้อชาติ และศาสนา นอกจากนี้ลักษณะและพฤติกรรมของอาจารย์ มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของนักศึกษา ผลลัพธ์ที่เกิดจากอิทธิพลของอาจารย์ ได้แก่ คະแนนเฉลี่ย ระดับความตั้งใจ การสำเร็จการศึกษาด้วยคะแนนเกียรตินิยม การศึกษาต่อในระดับสูง และความพึงพอใจในอาชีพ

1.2 พัทธา บุญมานำ และสมควร ทรัพย์บำรุง (2551, หน้า 19-32) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.2.1 ด้านอาคารสถานที่ นักการศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่า อาคารเรียนและสภาพของสถานศึกษามีส่วนเสริมสร้างความเจริญงอกงามให้แก่ทุกคนที่อยู่ในมหาวิทยาลัย เนื่องจากขนาดของสถานที่ การตกแต่งอาคารและบริเวณโดยรอบ แสง สี ทัศนียภาพ ทิศทางลม การจัดระเบียบในอาคาร รูปลักษณะความปลอดภัย สุขลักษณะ ความสุขสบาย สิ่งเหล่านี้จะมีส่วนเกื้อกูลต่อการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีความรัก ห่วงแหนและภาคภูมิใจในสถานศึกษา นอกจากนี้การเลือกสถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัย ควรพิจารณาจากความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างที่ดินกับบริเวณชุมชนโดยรอบ เพราะมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับประชากรในชุมชน เป็นแหล่งให้บริการด้านการศึกษา มีการแบ่งสัดส่วนบริเวณการศึกษา ที่พักอาศัย สนามกีฬา ที่จอดรถ ที่พักผ่อนหย่อนใจ และบริเวณที่เตรียมสำหรับการขยายตัวในอนาคต มีบริการสาธารณูปโภคอย่างเพียงพอ และคำนึงถึงสภาพการจราจร สถานที่จอดรถ และสิ่งแวดล้อมด้านอื่นๆ

วรรณภา อิทธิไธยะ (2537) สรุปคุณลักษณะอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ดี ไว้ดังนี้

1) อาคารเรียน ควรเป็นอาคารถาวรใช้งานได้หลายๆ งาน ถูกสุขลักษณะ จำนวนและขนาดของอาคารเรียนควรเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน รวมถึงห้องประชุม โรงอาหาร โรงพลศึกษาด้วย 2) ห้องเรียน ควรอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ มีอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ครบครันและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ห้องเรียน ควรปราศจากเสียง ฝุ่น กลิ่น ควัน และมลภาวะอื่นๆ ห้องเรียนควรมีแสงสว่างพอเหมาะ ขนาดห้องเรียนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน 3) อาคารประกอบและห้องพิเศษ เช่น ห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องประชุม ห้องอุปกรณ์การเรียนการสอน ห้องพยาบาล ซึ่งห้องต่างๆ เหล่านี้ต้องมีอุปกรณ์ที่จำเป็นภายในห้อง 4) บริเวณสถานศึกษา ควรคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เรียน มีการตกแต่งบริเวณให้สวยงาม ร่มรื่น เหมาะในการจัดกิจกรรมและเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของผู้เรียน 5) สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา มีการจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านการศึกษา เช่น สีที่ใช้ทาอาคาร ควรเป็นสีที่ไม่จืดจาง ไม่ซีดง่าย แสงสว่างมีความเหมาะสมต่อการเรียนการสอน และไม่ควรมีเสียงรบกวนขณะจัดการเรียนการสอน

1.2.2 ด้านอาจารย์ผู้สอน คุณภาพของอาจารย์นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพตรงตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ซึ่งการสอนในระดับอุดมศึกษา ผู้สอนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพการสอน บทบาทของผู้สอนที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในวิชาที่สอนเป็นอย่างดี รวมทั้งต้องเป็นผู้มีเหตุผล รู้จักคิด ยอมรับในตนเอง ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในสาขาวิชาที่สอน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อการสอน มีความเห็นอกเห็นใจผู้เรียน ซึ่งหากมหาวิทยาลัยใดมีอาจารย์ที่มีคุณภาพ ย่อมสร้างผลผลิตตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้มาก

1.2.3 ด้านกิจกรรมนักศึกษา สภาพแวดล้อมด้านกิจกรรมนักศึกษา หมายถึง ลักษณะสภาพการณ์ที่เกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาที่จัดขึ้นในมหาวิทยาลัยหรือในคณะ เพื่อเพิ่มประสบการณ์นอกเหนือจากการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษา ได้แก่ กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ กิจกรรมส่งเสริมวิชาการ กิจกรรมศิลปวัฒนธรรมและบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งหากมหาวิทยาลัยต้องการพัฒนานักศึกษาให้มีความสมบูรณ์ตามปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย ต้องพัฒนางานกิจกรรมนักศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมทางด้านการเรียน สามารถแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นแก่นักศึกษาได้

1.2.4 ด้านการบริการนักศึกษา เป็นการดำเนินการที่เอื้ออำนวยเพื่อส่งผลต่อการศึกษานักศึกษา ได้แก่ การจัดบริการวิชาการ การจัดบริการด้านสุขภาพ บริการให้คำปรึกษา การแนะแนวทุนการศึกษา ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการ การให้บริการต่างๆ ควรคำนึงถึงความต้องการที่แท้จริงของนักศึกษา ควรจัดให้สอดคล้องสนองความต้องการและศักยภาพของนักศึกษาแต่ละคน การบริการนักศึกษา ควรจัดให้มีความครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้ 1) ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร ที่พักอาศัย สถานพยาบาล งานไปรษณีย์ ร้านขายหนังสือ อุปกรณ์การเรียน และพาหนะในการเดินทาง 2) ปัจจัยที่แก้ปัญหาและอุปสรรคในการเรียน เช่น คู่มือนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา การให้ความช่วยเหลือทางการเงินในรูปแบบต่างๆ 3) ปัจจัยที่สนับสนุนการประกอบอาชีพในอนาคต เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงาน อาชีพต่างๆ การอบรมให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสมัครงาน และการจัดหางานให้นักศึกษาที่จบการศึกษา 4) ปัจจัยที่ส่งเสริมและพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงามในด้านต่างๆ ทั้งสติปัญญา หรือความรู้ทางวิชาการ มีคุณธรรม และความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคมส่วนรวม โดยสนับสนุนการทำกิจกรรมประเภทต่างๆ

1.2.5 ด้านความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน การเรียนในมหาวิทยาลัยนักศึกษาจะต้องติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อนทั้งในด้านประสบการณ์ การทำกิจกรรมร่วมกัน ความคิด การตัดสินใจ และทัศนคติต่างๆ ย่อมได้รับอิทธิพลจากด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ดังนั้น กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การเรียนและการดำเนินชีวิตของนักศึกษา ซึ่งเพื่อนสามารถให้กำลังใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลในการเรียน ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจตนเองมากขึ้น และยังช่วยฝึกการเข้าสังคม และสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัว ซึ่งจะส่งผลต่อการช่วยเหลือกันในระหว่างการทำงานได้

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยเป็นสิ่งสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาผู้เรียน เพราะสภาพแวดล้อมที่มีความสมบูรณ์ย่อมทำให้การพัฒนาผู้เรียนได้ผลดี ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการด้านการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้นักศึกษาเป็นคนที่มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม และสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

2. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพของมหาวิทยาลัย

คุณภาพมหาวิทยาลัย (University quality) หรือการจัดอันดับมหาวิทยาลัย (University ranking) เป็นปัจจัยสำคัญที่นักศึกษาใช้ประกอบพิจารณาในการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัย ทำให้ผู้สมัครเข้ามหาวิทยาลัยมีข้อมูลเกี่ยวกับอันดับมหาวิทยาลัย ทำให้อาจารย์แนะแนวในโรงเรียนมีข้อมูลในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ทำให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัยได้ทราบสภาพการดำเนินงานของตนเอง ทั้งด้านผลผลิต ด้านงานวิจัย ประสิทธิภาพของนักศึกษา การมีผลงานที่ถูกอ้างอิง และระดับความมีชื่อเสียงของคณะ

นางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2541, หน้า 7-8) กล่าวถึง ตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา คือ ค่าสถิติหรือตัวแปรประกอบ ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับสถานภาพ (Status) คุณภาพ (Quality) และผลการดำเนินงาน (Performance) ของระบบการศึกษาหรือสถานศึกษา ตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในด้านการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์การศึกษา การกำกับและการประเมินระบบการศึกษา การจัดประเภทระบบการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการศึกษา และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าตัวบ่งชี้ของคุณภาพมหาวิทยาลัย เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยตามการรับรู้ของนักศึกษา

ตัวบ่งชี้คุณภาพในการจัดอันดับมหาวิทยาลัย มีดังนี้

- 2.1 ร้อยละของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาได้ตามคาดหวัง
- 2.2 คุณภาพของนักศึกษา รวมผลงานวิชาการ ผลการเรียนรู้และการปฏิบัติ
- 2.3 ความสำเร็จในการได้รับรางวัลของนักศึกษา
- 2.4 ร้อยละของคณาจารย์วุฒิปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต
- 2.5 ประสิทธิภาพของอาจารย์ และความสนใจทางวิชาการตลอดจนผลผลิตทางวิชาชีพ
- 2.6 จำนวนอาจารย์ที่ได้รับรางวัลระดับชาติ
- 2.7 ความสำเร็จในการรับทุนของอาจารย์
- 2.8 คุณภาพการสอนของอาจารย์ตามการรับรู้ของนักศึกษา
- 2.9 มาตรฐานการสอนของอาจารย์
- 2.10 จำนวนหนังสือในห้องสมุด รวมทั้งความเหมาะสมของหนังสือในแต่ละสาขา และความสะดวกในการใช้บริการ
- 2.11 ร้อยละของค่าใช้จ่ายในการจัดหาหนังสือที่ทันสมัย
- 2.12 คุณภาพของการบริหาร รวมทั้งทัศนคติ นโยบายการสอน ผลผลิตทางการวิจัยและวิชาการในแต่ละสาขา

3. แนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดบริการ

ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing mix: 4Ps) หมายถึง เครื่องมือทางการตลาดที่กำหนดขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจแก่กลุ่มเป้าหมาย พื้นฐานเดิมส่วนประสมทางการตลาด จะมีอยู่ 4 ด้าน คือ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด ส่วนประสมทางการตลาดถูกพัฒนาขึ้นมาสำหรับธุรกิจการผลิตสินค้าที่จับต้องได้ แต่สำหรับผลิตภัณฑ์บริการจะมีลักษณะที่แตกต่างส่วนประสมทางการตลาดของสินค้า คือ จะมีการเน้นถึงพนักงาน กระบวนการในการให้บริการ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งเรียกว่า ส่วนประสมทางการตลาดของการบริการ (The service marketing mix) ซึ่งเป็นสิ่งที่องค์กรนำมาใช้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และถือเป็นตัวแปรที่สามารถควบคุมได้ การนำส่วนประสมทางการตลาดมาพัฒนาให้เหมาะสมกับการศึกษา จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาได้

ส่วนประสมทางการตลาดของการบริการ ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2552, หน้า 53-56)

3.1 ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) คือ สิ่งที่เสนอขาย เพื่อตอบสนองความจำเป็นหรือความต้องการของลูกค้าเพื่อให้เกิดความพึงพอใจ ผลิตภัณฑ์ต้องมีประโยชน์และคุณค่าในสายตาของลูกค้า จึงจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถขายได้ ในกรณีนี้ผลิตภัณฑ์ หมายถึง หลักสูตรและเนื้อหาวิชาการ อาจารย์ผู้สอน อุปกรณ์การเรียนการสอน อาคารสถานที่ เป็นต้น

องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์มีทั้งหมด 5 ด้าน คือ

3.1.1 ตราสินค้าบริการและชื่อเสียงของผู้ขาย คือสัญลักษณ์การออกแบบเพื่อระบุถึงสินค้าและบริการของผู้ขาย เพื่อแสดงลักษณะที่แตกต่างจากคู่แข่ง

3.1.2 คุณภาพผลิตภัณฑ์ (Product quality) คุณภาพเป็นการวัดมาตรฐานของระบบการสอน เกณฑ์ในการวัดคุณภาพ คือ หลักความพึงพอใจของลูกค้าและคุณภาพที่เหนือกว่าคู่แข่ง

3.1.3 การบริการลูกค้า (Customer services) เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อสินค้า คุณสมบัติสำคัญที่จะทำให้ได้เปรียบในการแข่งขัน คือการบริการ ซึ่งสามารถสร้างเอกลักษณ์ และมูลค่าของตราสินค้าให้สูงขึ้นได้ โดยการบริการที่ดีจะสะท้อนถึงคุณค่าที่ลูกค้าได้รับและเป็นการให้สิ่งที่ลูกค้าต้องการด้วย

3.1.4 ความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ (Product safety) เป็นสิ่งสำคัญที่ธุรกิจต้องเผชิญ ซึ่งถ้าผลิตภัณฑ์ไม่ปลอดภัย จะทำให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายเกิดภาระจากผลิตภัณฑ์

3.1.5 คุณค่าผลิตภัณฑ์ (Product value) เป็นลักษณะผลตอบแทนที่ได้รับจากการใช้ผลิตภัณฑ์ ซึ่งผู้บริโภคต้องเปรียบเทียบระหว่างคุณค่าที่เกิดจากความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ที่สูงกว่าต้นทุนหรือราคาที่จ่ายไป ซึ่งปัจจุบันการแข่งขันมุ่งเน้นการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ให้คุณค่าแก่ลูกค้ามากกว่าที่ลูกค้าคาดหวัง

3.2 ด้านราคา (Price) คือ คุณค่าของผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ลูกค้าจะมีการเปรียบเทียบระหว่างราคา กับคุณค่า ของผลิตภัณฑ์นั้น ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคา ลูกค้าจะตัดสินใจซื้อ ราคาจึงเป็นตัวสร้างให้เกิดรายได้จากการขายและนำไปสู่การสร้างกำไรในที่สุด ดังนั้น การกำหนดราคาการให้บริการควรมีความเหมาะสมกับระดับการให้บริการ ปัจจัยนี้เป็นกลไกสำคัญที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้ เช่น ค่าเรียนตลอดหลักสูตร เป็นต้น

3.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายสินค้าจากผู้ผลิตไปยังลูกค้าที่ต้องการในเวลาที่เหมาะสม เพื่อเข้าถึงผู้บริโภค โดยเฉพาะที่ผู้บริโภคต้องไปรับบริการจากผู้ให้บริการในสถานที่ที่ผู้ให้บริการจัดไว้ เพราะทำเลที่ตั้งที่เลือกเป็นตัวกำหนดกลุ่มของผู้บริโภคที่จะเข้ามาใช้บริการ ดังนั้นสถานที่ให้บริการต้องสามารถครอบคลุมพื้นที่ในการให้บริการกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด จะต้องหาทำเลที่ตั้งที่สะดวกต่อการเดินทาง อยู่ใกล้แหล่งชุมชน มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า มีที่จอดรถเพียงพอ ในด้านของมหาวิทยาลัย สถานที่ คือ สถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัย

3.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง การติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายและลูกค้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแจ้งข่าวสาร หรือชักจูงให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้บริการ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับลูกค้า

เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารการตลาดของธุรกิจบริการสามารถส่งเสริมการตลาดได้ 4 แบบ เรียกว่า ส่วนประสมการส่งเสริมการตลาด (Promotion mixed) ซึ่งประกอบด้วย

3.4.1 การโฆษณา (Advertising) เป็นการติดต่อสื่อสารแบบไม่ใช้บุคคล (Non personal) โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ป้ายโฆษณา

3.4.2 การขายโดยใช้พนักงาน (Personal selling) เป็นการขายโดยใช้พนักงานขาย

3.4.3 การส่งเสริมการขาย (Sales promotion) เป็นเครื่องมือหรือกิจกรรมทางการตลาดนอกจากการขายโดยการโฆษณา การใช้พนักงานขาย เช่น การทำบัตรสมาชิกเพื่อรับส่วนลด การจัดรายการส่งเสริมการขายพิเศษในช่วงเทศกาลสำคัญต่างๆ

3.4.4 การให้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ (Public relation) เป็นแผนการนำเสนอภาพลักษณ์และความเข้าใจอันดีระหว่างธุรกิจและลูกค้ากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

3.5 ด้านบุคคล (People) หมายถึง พนักงานผู้ให้บริการ ต้องทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจในการใช้บริการ พนักงานควรมีความรู้ความสามารถ มีทัศนคติและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถตอบสนองต่อลูกค้า แต่งกายดี มีพฤติกรรมดี มีความน่าเชื่อถือ มีความรับผิดชอบ สื่อสารกับลูกค้าได้ดี มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้าได้

3.6 ด้านกระบวนการ (Process) หมายถึง ขั้นตอนในการให้บริการ ที่มีความสะดวกรวดเร็ว ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และทันเวลากับความต้องการของผู้มารับบริการและผู้ให้บริการเป็นส่วนประสมการตลาด

ที่มีความสำคัญมาก ซึ่งจะต้องอาศัยพนักงานที่มีประสิทธิภาพ หรือเครื่องมือที่ทันสมัย ในการทำให้เกิดกระบวนการที่สามารถส่งมอบบริการที่มีคุณภาพได้ เนื่องจากการให้บริการโดยทั่วไปมักจะประกอบด้วยหลายขั้นตอนได้แก่ การต้อนรับ การสอบถามข้อมูลเบื้องต้นการให้บริการตามความต้องการ การชำระเงิน เป็นต้น ซึ่งในแต่ละขั้นตอนต้องประสานเชื่อมโยงกันเป็นอย่างดี หากมีขั้นตอนใดไม่ดีแม้แต่ขั้นเดียว ย่อมทำให้การบริการไม่เป็นที่ประทับใจแก่ลูกค้า ซึ่งผู้บริการที่เก่งจะต้องเริ่มให้พนักงานส่งมอบบริการอย่างมีคุณภาพ และการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าตั้งแต่ขั้นตอนแรก ไม่ว่าจะเป็นพนักงานรับโทรศัพท์ หรือพนักงานต้อนรับจะต้องมีการอบรมอย่างดี โดยพนักงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ตรงนี้จะต้องมีอักษณาคีย์ที่ดีเยี่ยมแย้มแจ่มใสให้บริการที่ลูกค้าประทับใจ เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศของการบริการให้มีความประทับใจ เนื่องจากหากเกิดความผิดพลาดตั้งแต่ขั้นตอนแรก การบริการในขั้นต่อไปจะดีเพียงใด ลูกค้าย่อมไม่พอใจหรือพอใจน้อยลง ภาพความไม่ประทับใจเหล่านั้นจะติดอยู่ในอารมณ์ของลูกค้า แต่หากลูกค้าประทับใจในการบริการตั้งแต่ขั้นตอนแรกแม้ว่าจะมีบางขั้นตอนที่สะดุดบ้าง แต่ลูกค้าก็จะมองข้ามไปได้

3.7 ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (Physical evidence and presentation) หมายถึง การพัฒนารูปแบบการให้บริการทำได้โดยการสร้างคุณภาพโดยรวม หรือต้องแสดงให้เห็นคุณภาพของบริการโดยผ่านการใช้หลักฐานที่มองเห็นได้ เพื่อสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า ได้แก่ สภาพแวดล้อมของสถานที่ให้บริการ เครื่องแบบของผู้ปฏิบัติงาน การตกแต่งห้องรับรองลูกค้า หรือแม้แต่สิ่งพิมพ์ต่างๆ และลักษณะทางกายภาพอื่นๆที่สามารถดึงดูดใจลูกค้า และสามารถทำให้มองเห็นภาพลักษณ์ของการบริการได้อย่างชัดเจนด้วย

4. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลแสดงถึงความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพ โดยบุคคลนั้นๆ ได้พิจารณาทางเลือกแล้วมีความเหมาะสมกับตนเองมากที่สุด โดยคำนึงถึงองค์ประกอบส่วนบุคคล เช่น ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และองค์ประกอบภายนอกในด้านของความต้องการของตลาดแรงงาน ในอาชีพนั้นๆ และบรรทัดฐานของสังคมและวัฒนธรรมในด้านของเพศกับอาชีพ ซึ่งถ้าบุคคลใดสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จและก้าวหน้าในอาชีพ (อภิศักดิ์ดวงภักดี, 2550, หน้า 22) นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงทฤษฎีการเลือกอาชีพไว้หลายทฤษฎี ในแต่ละทฤษฎีได้พยายามหาทางอธิบายเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่อาจกล่าวได้ว่าไม่มีทฤษฎีใดเพียงทฤษฎีเดียวที่สามารถอธิบายการเลือกอาชีพของบุคคลได้อย่างครอบคลุมที่สุด

ในงานวิจัยนี้อ้างอิงตามทฤษฎีการเลือกอาชีพที่แตกต่างกัน 3 ทฤษฎีหลัก คือ 1) ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพที่เน้นการให้ความสำคัญในเรื่องวิถีชีวิต และการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดด้านอาชีพตามขั้นพัฒนาการ ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญในการเข้าสู่อาชีพ 2) ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะองค์ประกอบที่กล่าวถึงบุคลิกภาพของบุคคลกับความสอดคล้องของงาน และ3) ทฤษฎีการเลือกอาชีพที่มีอิทธิพลจากแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคม

4.1 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอปพอค

ฮอปพอค (Hoppock, 1967) ได้สร้างทฤษฎีความต้องการของฮอปพอค (Hoppock's composite theory) กล่าวคือ ความต้องการของบุคคลและความสำคัญของข้อสนเทศเกี่ยวกับบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการเลือกอาชีพและพัฒนาอาชีพ และกล่าวถึงหลักการที่สำคัญในการเลือกอาชีพไว้ 10 ประการ ดังนี้

4.1.1 บุคคลจะเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตนเอง และความต้องการประการหนึ่ง คือ ความต้องการที่จะปฏิบัติตามค่านิยมของตนเอง

4.1.2 อาชีพที่บุคคลเลือกมักจะเป็นอาชีพที่บุคคลเชื่อว่าจะสนองความต้องการส่วนใหญ่ของบุคคลได้ดีที่สุด

4.1.3 ความต้องการของบุคคลมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ เพราะบุคคลจะเลือกอาชีพที่มีสภาพแวดล้อมซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ดีที่สุด

4.1.4 พัฒนาการทางอาชีพเริ่มเกิดขึ้นเมื่อบุคคลตระหนักเป็นครั้งแรกว่า อาชีพช่วยสนองความต้องการของตนได้

4.1.5 พัฒนาการทางอาชีพจะดำเนินก้าวหน้าต่อไปและอาชีพที่เลือกจะดีขึ้นถ้าบุคคลสามารถคาดคะเนอาชีพที่จะเลือกได้ว่า จะสนองความต้องการของตนได้ดีเพียงใดและความสามารถในการคาดคะเนนั้นจะขึ้นกับความรู้เกี่ยวกับตนเอง ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และความสามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผล

4.1.6 ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เช่น ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ ค่านิยมและฐานะทางเศรษฐกิจ มีผลต่อการเลือกอาชีพ เพราะช่วยให้บุคคลได้ตระหนักถึงความต้องการของตนเองและช่วยให้บุคคลสามารถคาดคะเนได้ว่าอาชีพที่เขาจะเลือกนั้นจะสนองความต้องการของเขาได้มากน้อยเพียงใด

4.1.7 ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่างๆจะมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้บุคคลได้ ค้นพบอาชีพต่างๆที่อาจจะสนองความต้องการของตนและช่วยให้บุคคลสามารถคาดคะเนได้ว่า อาชีพใดจะสนองความต้องการของตนได้ดีกว่าอาชีพอื่นๆ

4.1.8 ความพึงพอใจในงานหรืออาชีพจะขึ้นกับงานที่บุคคลได้ทำนั้นสนองความต้องการตามที่บุคคลนั้นคาดหวังมากน้อยเพียงใด และระดับความพึงพอใจจะพิจารณาได้จากอัตราส่วนของความต้องการที่ได้รับการตอบสนองและความต้องการที่คาดหวังว่าจะได้รับการตอบสนอง

4.1.9 ความพึงพอใจในอาชีพการงาน อาจเป็นผลมาจากการที่งานนั้นสนองความต้องการของบุคคลในปัจจุบัน หรือมีแนวโน้มที่สนองตอบความต้องการของเขาได้ในอนาคตหรือจากการที่เขาคาดหวังว่างานนั้นจะช่วยทำให้เขาไปสู่งานที่เขาต้องการได้

4.1.10 การเลือกอาชีพของบุคคลหรืออาชีพที่บุคคลจะเลือกจะเปลี่ยนได้เสมอถ้าบุคคลนั้นเชื่อว่าการเปลี่ยนนั้นจะสนองความต้องการของเขาได้ดีกว่า

จากทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอพพอค สรุปได้ว่า บุคคลส่วนมากเลือกอาชีพหรือสาขาวิชาเรียนเพื่อจะสนองความต้องการของตนเอง และการเลือกอาชีพหรือสาขาวิชาเรียนก็จะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้ บุคคลต้องรู้จัก เข้าใจและยอมรับตัวเองในทุกด้านในคุณลักษณะของงานรู้จักเข้าใจในงานอาชีพ เช่น ลักษณะของงานหรือภารกิจที่ต้องทำต้องปฏิบัติ สภาพแวดล้อมของงาน คุณสมบัติที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เป็นต้น แล้วบุคคลจึงตัดสินใจตามความต้องการ ความสามารถ ทักษะ ความสนใจ ดังนั้นการตัดสินใจเลือกอาชีพหรือเรียนต่อจะไม่เกิดขึ้นทันทีทันใด ต้องเป็นกระบวนการที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4.2 ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของกินซ์เบิร์ก

กินซ์เบิร์ก ได้สรุปถึงทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพ (Ginzberg and associates theory) โดยได้ศึกษาพัฒนาการที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคลโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มหนึ่งและตั้งเป็นทฤษฎีขึ้นมา โดยกล่าวถึงการเลือกอาชีพว่าเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตั้งแต่เกิดจนตาย ไม่ใช่เป็นการตัดสินใจเพียงครั้งเดียว แต่เป็นการตัดสินใจที่เป็นลำดับติดต่อกันไป แต่ละขั้นของกระบวนการมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางอายุของแต่ละคน ซึ่งกาลเวลาเหล่านี้จะไม่ย้อนกลับไปอีก ดังนั้นเมื่อตัดสินใจไปแล้วจะกลับหลังไม่ได้ การเลือกเป็นกระบวนการที่มุ่งไปสู่กาลข้างหน้าและจบลงด้วยการผสมกลมกลืนระหว่างความสนใจ ความต้องการของตนเองกับความเป็นจริงในโลก ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกตามทฤษฎีของกินซ์เบิร์ก ประกอบด้วยหลัก 3 ประการ คือ 1) การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการ (Process) 2) กระบวนการเลือกอาชีพจะย้อนกลับไม่ได้ (Irreversible) 3) การเลือกอาชีพจะมีการประนีประนอม (Compromise) ด้วยการประสานระหว่างความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม และความเป็นจริงของสภาพแวดล้อม (นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2558, หน้า 50-52)

กระบวนการเลือกอาชีพครอบคลุมระยะต่างๆที่สำคัญดังต่อไปนี้

4.2.1 ระยะการเพ้อฝัน (Fantasy period) บุคคลที่อยู่ในระยะนี้ คือ วัยเด็กตอนต้น วัยนี้จะมีการพิจารณาการเลือกอาชีพต่างๆอย่างคร่าวๆ ขาดเหตุผลที่สมควรและขาดรากฐานของความเป็นจริง ดังนั้นการเลือกอาชีพในระยะนี้จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นการเลือกอาชีพตามอุดมคติซึ่งได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม

4.2.2 ระยะการทดลองทำงาน (Tentative period) เริ่มเมื่ออายุ 11-17 ปี ระยะนี้บุคคลจะเริ่มมีความรู้สึกและยอมรับว่าตนเองสนใจและชอบทำกิจกรรมบางประเภท จนกระทั่งในที่สุดก็จะเริ่มจัดระบบความคิดเกี่ยวกับเรื่องอาชีพ ความสามารถทางอาชีพ และคุณค่าทางอาชีพให้เหมาะสมกับตนเอง

4.2.3 ระยะความเป็นจริง (Realistic period) อายุ 17 ปี ถึงวัยผู้ใหญ่ โดยแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

4.2.3.1 ขั้นการสำรวจ เป็นระยะที่มีความกระตือรือร้นที่สร้างความสมบูรณ์ให้กับ การเลือกอาชีพของตนเองโดยประเมินจากประสบการณ์ที่เกี่ยวกับอาชีพในลักษณะที่เป็นจริง

4.2.3.2 ขั้นการตัดสินใจแน่นอน เมื่อบุคคลมีประสบการณ์และการประเมิน ผลักจะทำให้เขาอยู่ในระยะของการก่อเป็นรูปเป็นร่างในด้านอาชีพที่ชัดเจน

4.2.3.3 ขั้นการระบุรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของอาชีพ บุคคลเริ่มให้ความสนใจกับตำแหน่งหน้าที่ต่างๆของงานอาชีพ จะมีการระบุและเลือกอาชีพในที่สุด หากอาชีพใดไม่เป็นที่พอใจก็อาจจะเปลี่ยนโดยการเฝ้ามหาความรู้ใหม่เฉพาะอาชีพต่อไป

จากทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของกินจ์เบอร์ก สรุปว่า การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการคิดที่มีความต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลาที่ยาวนานตั้งแต่เกิดจนตาย และเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปข้างหน้า เหมือนกับเวลาที่เมื่อเลือกที่จะเดินแล้วไม่สามารถย้อนกลับได้ โดยในวัยเด็กเป็นวัยแห่งการพ้อฝัน เมื่อโตขึ้นมากจะเป็นวัยแห่งการทดลองหาอาชีพที่เหมาะสมกับชีวิตของตัวผู้เลือก ซึ่งน่าจะเป็นวัยที่เลือกค้นหาตัวเองว่าตนเองเหมาะสมกับอาชีพอะไร และจะศึกษาต่อในสาขาอาชีพที่ตนต้องการจะประกอบในอนาคต จนมาถึงวัยแห่งการเลือกอาชีพ จะเป็นวัยที่ต้องเผชิญกับความเป็นจริงในอาชีพที่ตนเองได้ตัดสินใจเลือกดำเนินการ

4.3 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์

ฮอลแลนด์ (Holland, 1973) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้สร้างทฤษฎีการเลือกอาชีพ (Holland's theory of vocation choice) และสร้างแบบวัดความสนใจในอาชีพ และแบบสำรวจบุคลิกภาพของตนเองเพื่อช่วยในการประกอบอาชีพโดยมีแนวความคิดว่า การเลือกอาชีพเป็นการแสดงออกของบุคลิกภาพและความสนใจในอาชีพ แสดงให้เห็นถึงลักษณะของบุคลิกภาพของบุคคลนั้นในการทำงาน และการใช้เวลาว่าง ฮอลแลนด์ ได้ศึกษาถึงสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะของบุคคลหรือบุคลิกภาพแล้วสรุปว่า ความพึงพอใจในอาชีพ ความมั่นคงในการประกอบอาชีพและสัมฤทธิ์ผลในการทำงานขึ้นอยู่กับความสอดคล้องกันระหว่างบุคลิกภาพของแต่ละคนกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน โดยสาระสำคัญของทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ มี 4 ประการคือ

4.3.1 ลักษณะของบุคลิกภาพและสภาพแวดล้อมทางอาชีพของบุคคล ตามที่ฮอลแลนด์ได้แบ่งไว้มี 6 ประเภท

4.3.1.1 ประเภทที่ชอบสิ่งที่เป็นรูปธรรม บุคคลประเภทนี้ชอบเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือกิจกรรมที่ไม่ค่อยมีความสลับซับซ้อน มีร่างกายที่แข็งแรงคล่องแคล่วว่องไว สามารถทำงานหนักได้และโดยทั่วไปไม่ค่อยชอบเข้าสังคม สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่บุคคลประเภทนี้ได้แก่อาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานช่างฝีมือ เช่น ช่างก่อสร้าง ช่างซ่อมบำรุง ช่างไฟฟ้า ช่างเครื่องยนต์และอาชีพเกษตรกร เป็นต้น

4.3.1.2 ประเภทที่มีสติปัญญาดี เป็นพวกที่ชอบทำงานที่ใช้สมองมากกว่าใช้กำลัง มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาที่เป็นนามธรรมได้ดี ชอบความอิสระสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่

บุคคลประเภทนี้ ได้แก่ อาชีพนักวิทยาศาสตร์ในสาขาต่างๆ เช่น แพทย์ นักเคมี นักฟิสิกส์ นักคณิตศาสตร์ เป็นต้น

4.3.1.3 ประเภทที่ชอบสังคม เป็นบุคคลที่ชอบสังคมกับผู้อื่น ชอบแสดงตัว ชอบสนทนาโดยทั่วไปจะมีทักษะในสังคม ชอบช่วยเหลือผู้อื่น สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่บุคคลประเภทนี้ ได้แก่ อาชีพเกี่ยวกับการศึกษาและสังคม เช่น ครู อาจารย์ ผู้บริหารการศึกษา นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์และนักแนะแนว เป็นต้น

4.3.1.4 ประเภทชอบระเบียบแบบแผน เป็นบุคคลที่เคร่งครัดกับกฎเกณฑ์ ไม่ค่อยมีความยืดหยุ่น มีความรอบคอบและขยันหมั่นเพียร สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่บุคคลประเภทนี้ ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับตัวเลข งานที่เกี่ยวกับระเบียบแบบแผน หรืองานที่จะต้องปฏิบัติอยู่เป็นประจำ เช่น เสมียน เลขานุการ บรรณารักษ์ และนักสถิติ เป็นต้น

4.3.1.5 ประเภทชอบความทะเยอทะยาน เป็นผู้มีลักษณะความเป็นผู้นำ ชอบมีอำนาจ มีความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น กล้าได้กล้าเสียและชอบแสดงตัว อาชีพที่เหมาะสมแก่บุคคลประเภทนี้ ได้แก่ อาชีพที่เกี่ยวกับการบริการ การค้า นักการเมือง นักธุรกิจ ผู้จัดการ เป็นต้น

4.3.1.6 ประเภทชอบศิลปะ เป็นบุคคลที่มีจินตนาการสูง มีความคิดเห็นทางด้านศิลปะเป็นของตนเอง ชอบอิสรภาพ ไม่ชอบระเบียบแบบแผน สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่บุคคลประเภทนี้ ได้แก่ อาชีพที่เกี่ยวกับศิลปะ เช่น จิตรกร ช่างออกแบบ นักประพันธ์ เป็นต้น

4.3.2 บรรดาอาชีพต่างๆสามารถแบ่งตามลักษณะและสภาพแวดล้อมได้ 6 ชนิดที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของคนทั้ง 6 ประเภท โดยที่บุคลิกภาพด้านอาชีพของบุคคลต่างกันจึงทำให้ความสนใจและความถนัดต่างกันด้วย บุคคลจึงมีแนวโน้มที่จะหันเข้าหาบุคคลหรือสิ่งต่างๆที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตนเอง ดังนั้นบุคคลในกลุ่มเดียวกันจึงมักจะมีอะไรที่คล้ายๆ กัน

4.3.3 บุคคลย่อมแสวงหาสภาพแวดล้อมและอาชีพที่เปิดโอกาสให้เขาได้ใช้ทักษะและความสามารถเพื่อแสดงออกถึงค่านิยมและทัศนคติ ตลอดจนการมีบทบาทที่เหมาะสมและหลีกเลี่ยงบทบาทที่ไม่เหมาะสมกับตนเอง

4.3.4 พฤติกรรมของบุคคลสามารถอธิบายได้จากปฏิกริยาระหว่างแบบฉบับแห่งพฤติกรรมของเขากับสภาพแวดล้อมของเขา

จากทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ สรุปได้ว่า บุคคลจะพยายามเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพและสภาพแวดล้อมที่ตนเองต้องการ โดยฮอลแลนด์ได้แบ่งบุคลิกภาพของคนเป็น 6 ประเภท คือ 1) ประเภทที่ชอบสิ่งที่เป็นรูปธรรม 2) ประเภทที่มีสติปัญญาดี 3) ประเภทที่ชอบสังคม 4) ประเภทชอบระเบียบแบบแผน 5) ประเภทชอบความทะเยอทะยาน และ 6) ประเภทชอบศิลปะ

4.4 ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล

ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล มีรากฐานมาจากจิตวิทยาความแตกต่างระหว่างบุคคล (Psychology of individual differences) และได้พัฒนาขึ้นเป็นทฤษฎีควบคู่กับความเจริญในด้านการทดสอบในทางจิตวิทยา โดยทฤษฎีนี้มีหลักการว่าบุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพโดยใช้หลักการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน ซึ่งเหมือนกับหลักการเลือกอาชีพของแฟรงค์ พาร์สัน (Frank Parsons) โดยมีหลักการเลือกอาชีพ คือ การวิเคราะห์ตนเอง การวิเคราะห์อาชีพ และการใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเองและการวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน (อรอนงค์ ธัญญะวัน, 2539, หน้า 35-37)

ทฤษฎีนี้ได้มีการศึกษาลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ สรุปได้ดังนี้ คือ

4.4.1 ความถนัดและสติปัญญา เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ และความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ

4.4.2 ความสนใจ เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความบากบั่นในการประกอบอาชีพ

4.4.3 ค่านิยมของบุคคลที่มีต่ออาชีพ เช่น คนที่ชอบช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์อาจเลือกอาชีพนักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ พยาบาล

4.4.4 บุคคลแวดล้อม เช่น พ่อ แม่ ญาติ ครู นักแนะแนว

4.4.5 ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน บุคคลที่มีผลการเรียนดีในแขนงวิชาใดมักจะเลือกอาชีพในแขนงวิชานั้น และบุคคลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเกณฑ์ดีมีแนวโน้มจะเลือกอาชีพในระดับวิชาชีพ

4.4.6 ครอบครัว อาชีพและสภาพเศรษฐกิจสังคมของครอบครัว

4.4.7 บุคลิกภาพและการปรับตัว

4.4.8 ถิ่นที่อยู่และค่านิยมในชุมชน

จากทฤษฎีการเลือกอาชีพแบบวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล สรุปได้ว่าการเลือกอาชีพของบุคคลได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบหลายประการ เช่น สติปัญญา ความถนัด ความสนใจ ค่านิยม บุคคลแวดล้อม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพและสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นต้น ทั้งนี้แต่ละบุคคลอาจได้รับอิทธิพลจากองค์ประกอบใด องค์ประกอบหนึ่ง หรืออาจได้รับอิทธิพลจากหลายองค์ประกอบมากน้อยต่างกัน

จากการศึกษาทฤษฎีการเลือกอาชีพของนักวิชาการหลายๆ ท่าน สามารถสรุปได้ว่า โดยปกติหากคนเรามีความต้องการประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งเราก็จะต้องทำการศึกษาอย่างนั้นๆ ซึ่งการเลือกอาชีพเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตั้งแต่เกิดจนตายไม่ใช่เป็นการตัดสินใจครั้งเดียวตลอดชีวิตแต่จะลำดับต่อกันไป และเมื่อตัดสินใจไปแล้วก็จะไม่สามารถเรียกร้องกลับมาอีกได้ การเลือกอาชีพส่วนใหญ่จะเลือกตาม

ความชอบของตัวบุคคลเป็นหลัก แต่บางส่วนอาจจะเลือกตามปัจจัยอื่นๆ เช่น บุคคลรอบข้าง สิ่งแวดล้อม ครอบครัว เพื่อน เป็นต้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

1. ความหมายของบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

บรรณารักษศาสตร์ เป็นคำศัพท์ที่บัญญัติมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Library science หรือ Librarianship หรือ Library studies ซึ่งทั้งสามคำมีความหมายเหมือนกัน แต่ในประเทศไทยเริ่มมีการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ขึ้น เรียกว่า วิชาการจัดห้องสมุด ในเวลาต่อมาพลตรีพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ได้ประทานชื่อวิชาใหม่ เรียกว่า บรรณารักษศาสตร์ (สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์, 2510, หน้า 3) หมายถึง ศาสตร์ที่ว่าด้วยการจัดดำเนินงานห้องสมุด ในด้านนโยบาย การบริหาร การจัดการ การวิเคราะห์และจัดระบบ ตลอดจนการบริการสารสนเทศในห้องสมุด และกระบวนการต่างๆ เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร

เรทซ์ (Reitz, 2004) ให้ความหมายว่า บรรณารักษศาสตร์ คือ การศึกษาวิชาชีพห้องสมุดสมัยใหม่ การศึกษาและการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ นโยบายและวิธีการขององค์กรที่ให้บริการข่าวสารทุกชนิด การศึกษาและการปฏิบัติงานด้านการวิเคราะห์ผู้ใช้ การเลือกสิ่งพิมพ์ และสื่อโสตทัศน การจัดการ การจัดองค์การ การจัดเก็บและให้บริการทั้งในโรงเรียน วิทยาลัย บริษัท สมาคม หน่วยราชการ ห้องสมุดประชาชน

สหพันธ์สากลของสมาคมห้องสมุดและสถาบัน (International federation of library Association and institutions: IFLA, 1976, p. 212) ให้ความหมายและคำจำกัดความของคำว่า สารสนเทศศาสตร์ (Information science) หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยการศึกษาคุณสมบัติ และพฤติกรรมสารสนเทศ การจัดการให้สารสนเทศมีการเคลื่อนไหว และการใช้ประโยชน์ในการประมวลสารสนเทศ สารสนเทศศาสตร์เกี่ยวข้องกับความรู้ที่สัมพันธ์กับสารสนเทศในเรื่องของการกำเนิด การรวบรวม การจัดองค์การ การจัดเก็บ การสืบค้น การแปล การถ่ายทอด และการใช้ประโยชน์ วิธีการดังกล่าวรวมถึงการเป็นตัวแทนของสารสนเทศทั้งในระบบธรรมชาติและระบบอื่นๆ เช่น การใช้สัญลักษณ์ในการสื่อสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ และวิธีการใช้คอมพิวเตอร์ ตลอดจนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น นอกจากนี้ สารสนเทศศาสตร์ยังเป็นสหวิทยาการที่พัฒนามาจากวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ตรรกวิทยา บรรณารักษศาสตร์ การจัดการ การวิจัยเชิงปฏิบัติ และวิชาอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน

International Encyclopedia of Information and Library Science (2003) ให้ความหมายของสารสนเทศศาสตร์ ว่า เป็นวิชาที่ว่าด้วยการศึกษาลักษณะเฉพาะของสารสนเทศ กระบวนการถ่ายทอด

สารสนเทศ รวมถึงการปฏิบัติเกี่ยวกับการรวบรวม การตรวจสอบ การประเมินผลสารสนเทศ และการจัดการแพร่กระจายของสารสนเทศ โดยอาศัยเครื่องมือและเทคโนโลยีอย่างชาญฉลาดและเหมาะสม

ดังนั้นเมื่อนำความหมายของคำว่า “บรรณารักษศาสตร์” และ “สารสนเทศศาสตร์” มารวมเป็นคำเดียวกัน จะได้คำว่า “บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์” หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับความรู้ ข้อมูล ข่าวสารที่ได้บันทึกไว้เพื่อใช้ประโยชน์และเพื่อเผยแพร่ความรู้ มีความเกี่ยวข้องกันในเรื่องของการจัดการกับความรู้ที่ได้บันทึกไว้ ตลอดจนกระบวนการคัดเลือก จัดทำ รวบรวมจัดหมู่ จัดเก็บ และการให้บริการ มีความเป็นสหวิทยาการและบูรณาการกับศาสตร์ในวิชาอื่นได้

2. การศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

บรรณารักษศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ข้อมูล ข่าวสาร ที่ได้รับการบันทึกลงในสื่อต่างๆ เช่น วรรณกรรมทางมนุษยศาสตร์ วรรณกรรมทางสังคมศาสตร์ วรรณกรรมทางวิทยาศาสตร์ และศาสตร์อื่นๆ ซึ่งเป็นสาขาย่อยของแต่ละวิชา ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้าง พฤติกรรมและรูปแบบต่างๆ ของวรรณกรรม เช่น สารคดี นวนิยาย กวีนิพนธ์ หนังสืออ้างอิง บทละคร ตำรา ศึกษาทฤษฎี และหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคุณภาพของวรรณกรรมเพื่อคัดเลือกไว้ในห้องสมุด และศึกษาทฤษฎี หลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติในการจัดหมวดหมู่วรรณกรรม การทำรายการวรรณกรรม มาตรฐานการลงรายการ การสร้างหัวเรื่อง การจัดเก็บหนังสือเพื่อการใช้และอนุรักษ์หนังสือ ตลอดจนการให้บริการแก่ผู้ใช้ และมีเนื้อหาในสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ได้แก่ 1) วิชาการบริหารงานและการจัดการทรัพยากร การกำหนดนโยบายวางแผนและประเมินผล 2) วิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ในการดำเนินงานและบริการของห้องสมุด 3) วิชาจิตวิทยา สังคมวิทยา มนุษยสัมพันธ์ ทักษะในการสื่อสาร และโทรคมนาคมสำหรับการจัดบริการ 4) ความรู้ภาษาต่างประเทศในการอ่านวรรณกรรมภาษาต่างๆ 5) ความรู้พื้นฐานในวิชาต่างๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด เพื่อให้สามารถอ่านวรรณกรรมในวิชานั้นได้ 6) วิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และการประยุกต์ใช้กับการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2562)

นอกจากนี้บรรณารักษศาสตร์ยังเป็นศาสตร์ที่ไม่หยุดนิ่ง มีการศึกษาและวิจัยทำให้เกิดหลักเกณฑ์และทฤษฎีใหม่ๆ ตลอดเวลา ศาสตร์ทางบรรณารักษศาสตร์ มีเป้าหมายเพื่อการนำไปปฏิบัติงานในห้องสมุด ซึ่งเป็นหน่วยงานให้บริการสารสนเทศรูปแบบเดิม เพราะในอดีตห้องสมุดเป็นแหล่งสะสมหนังสือ และอนุรักษ์หนังสือ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ โดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้บริหารและดำเนินการ ในเวลาต่อมาหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อเกิดกระแสสารสนเทศท่วมท้น และพฤติกรรมของผู้ใช้ที่ต้องการสารสนเทศแบบลึกซึ้ง เฉพาะเรื่องครบถ้วน รวดเร็ว ถูกต้อง และทันเวลา ผสมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการข้อมูลข่าวสารความรู้ต้องหาทางเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ใหม่ขึ้นมาเพื่อกลั่นกรอง และสังเคราะห์สารสนเทศอย่างลึกซึ้งด้วยเครื่องมือที่ทันสมัยก่อนส่งให้ผู้ใช้ ศาสตร์นั้นคือ สารสนเทศศาสตร์

สารสนเทศศาสตร์มีความคล้ายคลึงกับบรรณารักษศาสตร์ทั้งเนื้อหาหลักและเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ศาสตร์ทั้งสองเกี่ยวข้องกับการจัดการกับวิชาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารที่มีการบันทึกไว้ เพียงแต่เนื้อหาสาระของสารสนเทศศาสตร์ไม่จำกัดอยู่แค่ในหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ สำหรับกระบวนการจัดการก็เป็นทำนองเดียวกัน คือ การคัดเลือก จัดหา รวบรวม จัดหมวดหมู่ ทำรายการ จัดเก็บและให้บริการ แต่เป็นการดำเนินงานซึ่งประกอบด้วยคนกับเครื่องจักร อันเป็นกลไกสำคัญในระบบการค้นคืนสารสนเทศ (Information retrieval system) ส่วนศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องก็มีความคล้ายคลึงกัน และจัดเป็นการศึกษาแบบสหวิทยาการ หมายถึง การศึกษาสารสนเทศศาสตร์ ไม่ใช่เป็นการศึกษาสารสนเทศศาสตร์อย่างเดียวแต่เป็นการศึกษาที่เป็นสหวิทยาการที่เข้าไปผสมผสานกับศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ โดยหลักๆ ได้แก่ บรรณารักษศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และการสื่อสาร (ชนพรรณ กุลจันทร์ และปราณี วงศ์จำรัส, 2555, หน้า 6-9)

การศึกษาบรรณารักษศาสตร์เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2430 (ค.ศ. 1887) โดยเมลวิลล์ ดิวอี้ (Melvil Dewey) ได้เปิดสอนกระบวนวิชาแรกคือ Library economy ณ มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย และได้จัดตั้งโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ (School of library science) ขึ้น ณ มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย นิวยอร์ก และได้พัฒนาการเรียนการสอนทางด้านนี้ต่อมาจนกระทั่งถึงระดับบัณฑิตศึกษา ในมหาวิทยาลัยชิคาโก (University of Chicago) เปิดสอนระดับปริญญาโท เมื่อปีค.ศ.1926 และระดับปริญญาเอก เมื่อค.ศ. 1930

ในประเทศไทยการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์เริ่มเมื่อพ.ศ. 2494 ซึ่งเป็นช่วงที่ห้องสมุดของไทยเริ่มฟื้นตัวขึ้นหลังจากที่กิจการห้องสมุดซบเซามานาน สหรัฐอเมริกาได้ช่วยเหลือประเทศไทย โดยมูลนิธิฟูลไบรท์ได้ส่งอาจารย์เข้าสอน วิชาบรรณารักษศาสตร์ให้กับคนไทย ที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดสอนวิชาการจัดห้องสมุด ซึ่งมีข้อตกลงให้อาจารย์ชาวอเมริกัน มาสอนเป็นเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2494-2497) โดยดร.แฟรนซิส แลนเดอร์ สเปน (Dr. Francis Lander Spain) บรรณารักษ์ชาวอเมริกัน เป็นอาจารย์ท่านแรกที่เข้ามาสอน และเป็นผู้วางรากฐานการศึกษาบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย (ชุติมา สัจจานันท์, 2541: พิมพ์ราไพ เปรมสมิทธิ์, 2552) วิชาต่างๆ ที่เปิดสอนจะสอนเฉพาะวิชาพื้นฐาน การจัดห้องสมุด มี 6 วิชา คือ 1) วิชาพื้นฐานในวิชาการจัดห้องสมุด (Introduction to library science) 2) วิชาการจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ (Classification and cataloging) 3) วิชาบริการตอบคำถาม และช่วยค้นคว้า (Reference service) 4) วิชาการเลือกซื้อหนังสืออุปกรณ์ห้องสมุด (Selection of library materials) 5) วิชาการจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการขั้นสูง (Advanced Classification and cataloging) และ 6) วิชาการบริหารงานห้องสมุด (Library administration)

เมื่อเกิดภาวะทะลักทะลวยของสารสนเทศ (Information explosion) ส่งผลให้เกิดภาวะสังคมสารสนเทศ (Information technology) ทำให้สังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป วงการห้องสมุดและการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ได้รับผลกระทบโดยตรงจากภาวะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สิ่งหนึ่งที่

สังเกตได้ถึงเปลี่ยนแปลงในระยะแรกๆ คือ โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ ส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนชื่อหลักสูตร โดยตัดคำว่าบรรณารักษศาสตร์ หรือ Library science ออกไปแล้วใช้ชื่อใหม่เป็น สารสนเทศศึกษา (Information studies) หรือสารสนเทศศาสตร์ (Information science) แทน และบางแห่งอาจใช้คำว่า สารนิเทศศาสตร์ ซึ่งเป็นคำที่นิยมในวงการบรรณารักษศาสตร์ มาก่อนคำว่าสารสนเทศศาสตร์

แม้ว่าโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ส่วนหนึ่งจะยังคงคำว่า บรรณารักษศาสตร์ไว้ แต่ก็ได้เพิ่มคำว่า สารนิเทศศาสตร์ หรือสารสนเทศศาสตร์เข้าไปด้วย เป็นบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ สารสนเทศศึกษา สารสนเทศและเทคโนโลยี การจัดการสารสนเทศ ทั้งในสถาบันการศึกษาของไทยและในต่างประเทศ ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก นอกจากนี้สถาบันการศึกษาบางแห่งได้ปรับเปลี่ยนชื่อไปอย่างสิ้นเชิง เช่น มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เบิร์กลีย์ ใช้ชื่อว่า School of Information Management & System มหาวิทยาลัยชิคาโก ใช้ชื่อว่า School of Information Studies เป็นต้น และยิ่งไปกว่านั้นปัจจุบันศาสตร์ด้านนี้ได้พัฒนาไปอีกขั้น ด้วยแนวคิดที่ว่า สารสนเทศมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง แฝงอยู่ในกระบวนการทำงาน สังคมอยู่ในความทรงจำของมนุษย์มีทั้งที่เผยแพร่และไม่เผยแพร่ ทำอย่างไรจึงจะจัดการและให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธนพรรณ กุลจันทร์ และปราณี วงศ์จรัส, 2555, หน้า 6-7)

สหพันธ์สากลของสมาคมห้องสมุดและสถาบัน ได้จัดทำแนวทางสำหรับการศึกษาวิชาชีพ สารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ (Guidelines for professional library/information education programs) ซึ่งได้ระบุวิชาแกนในการจัดการศึกษาด้านสารสนเทศศาสตร์ไว้ 11 ด้าน ดังนี้ (Smith, Hallam, & Ghosh, 2019: ธนพรรณ กุลจันทร์ และปราณี วงศ์จรัส, 2555, หน้า 11)

1. สภาพแวดล้อมด้านสารสนเทศ นโยบายและจริยธรรมสารสนเทศ
2. พัฒนาการสารสนเทศ การสื่อสารและการใช้สารสนเทศ
3. การประเมินความต้องการใช้ และการออกแบบการบริการตามความต้องการ
4. กระบวนการถ่ายโอนสารสนเทศ
5. การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ การค้นคืนและการอนุรักษ์สารสนเทศ
6. การวิจัย การวิเคราะห์สารสนเทศ
7. การประยุกต์ใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสารในองค์การสารสนเทศ ผลิตภัณฑ์และการบริการทางด้านสารสนเทศ
8. การจัดการความรู้
9. การจัดการองค์การสารสนเทศ
10. การประเมินเชิงปริมาณและคุณภาพ ผลลัพธ์ของสารสนเทศ การใช้สารสนเทศและการใช้บริการ
11. การตระหนักกระบวนการทัศน์ความรู้

จากความก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดเก็บข้อมูล การประมวลผล การผลิตและการเผยแพร่สารสนเทศได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ทำให้สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ หรือการจัดการสารสนเทศมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น การจัดการเรียนการสอนทางด้านสารสนเทศศาสตร์มีลักษณะเป็นสหวิทยาการมากขึ้น ส่งผลให้ปัจจุบันมหาวิทยาลัยต่างๆ ซึ่งเคยผลิตบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ได้ปรับเปลี่ยนหลักสูตรการผลิตบัณฑิต โดยใช้ชื่อหลักสูตรที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

ตารางที่ 1 หลักสูตรสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

มหาวิทยาลัย	หลักสูตร	สาขาวิชา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ศิลปศาสตรบัณฑิต	การจัดการสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยทักษิณ	ศิลปศาสตรบัณฑิต	บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	ศิลปศาสตรบัณฑิต	บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ศิลปศาสตรบัณฑิต	สารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ศิลปศาสตรบัณฑิต	สารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร	อักษรศาสตรบัณฑิต	สารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อักษรศาสตรบัณฑิต	สารสนเทศศึกษา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ศิลปศาสตรบัณฑิต	สารสนเทศศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา	ศิลปศาสตรบัณฑิต	สารสนเทศศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	ศิลปศาสตรบัณฑิต	สารสนเทศศึกษา

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการจัดโปรแกรมการศึกษาทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่หลากหลายในระดับต่างๆ เพื่อให้ทันกับการพัฒนาของเทคโนโลยีและวิทยาการด้านต่างๆ ที่เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว จากอาชีพบรรณารักษ์ในยุคแรกเริ่ม ได้พัฒนาไปสู่อาชีพสารสนเทศ ประกอบด้วย ตำแหน่งงานสารสนเทศนานาตำแหน่ง สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จึงต้องพยายามอย่างยิ่งในการผลิตบัณฑิตให้สนองตอบความต้องการของตลาดงาน ขณะเดียวกันผู้ที่ก้าวสู่อาชีพนักสารสนเทศก็ต้องแสดงบทบาทให้เด่นชัดในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมสารสนเทศ และควรให้สังคมผู้ใช้สารสนเทศเห็นว่าบัณฑิตสาขานี้มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนช่วยเหลือการจัดให้ใช้สารสนเทศ อย่างไรก็ตาม อนาคตของการศึกษาด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ก็คงต้องเปลี่ยนแปลงไปตามโลกที่กำลังหมุนไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ พบว่า งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการเลือกเรียนของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีการศึกษาปัจจัยในการเลือกเรียนที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ส่วนใหญ่ปัจจัยที่ใช้ในการเลือกเรียนของนักศึกษา ประกอบด้วย ด้านหลักสูตร ด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด ด้านสถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านค่านิยมและทัศนคติ โดยมีรายละเอียดของงานวิจัยดังนี้

กัญมณู เกื้อนเหมือน (2549) ศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีปทุม จำแนกตามเพศของนักศึกษา อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 รวม 10 คณะ จำนวน 370 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษา ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย สถานที่ตั้ง ความคาดหวังของนักศึกษา การจัดการเรียนการสอน ความตั้งใจส่วนตัว ความคาดหวังด้านอาชีพ และสิ่งอำนวยความสะดวก วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีปทุมโดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านสถานที่ตั้ง ชื่อเสียงมหาวิทยาลัย และสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษา จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครองที่แตกต่างกัน พบว่า ความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษา ด้านสถานที่ตั้ง และด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พิมพ์พร ธรรมวิหาคณ (2552) ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาการบัญชี หลักสูตรบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี หลักสูตรบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 176 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยสอบถามปัจจัยในการเลือกเรียนสาขาวิชาการบัญชี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทัศนคติต่อสถาบัน ด้านค่านิยมในสาขาวิชา และด้านค่าตอบแทนที่จะได้จากการประกอบอาชีพและความมั่นคงในอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาการบัญชี โดยรวม และรายด้าน อยู่

ในระดับมากทุกด้านเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านทัศนคติต่อสถาบัน ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนมีความรู้ความสามารถทางวิชาการสูง มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ อย่างดี ทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัยสะดวกต่อการเดินทาง และครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานสอนและงานวิชาการ ด้านต่าง ๆ มีความรู้ความสามารถ มีน้ำใจ ใส่ใจดูแลนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ 2) ด้านค่านิยมใน สาขาวิชา ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้เรียนด้านสาขาวิชาบัญชีจะมีความละเอียดรอบคอบมากขึ้น ผู้ที่ เรียนด้านสาขาวิชาการบัญชีมีโอกาสประกอบวิชาชีพในวงการธุรกิจสูง และวิชาการบัญชีเป็นวิชาที่เหมาะสม กับคนที่มีความละเอียดรอบคอบ ตามลำดับ และ 3) ด้านค่าตอบแทนที่จะได้จากการประกอบอาชีพและความ มั่นคงในอาชีพ ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาการบัญชีสามารถรับทำ บัญชีให้หน่วยงานเอกชนเป็นงานพิเศษนอกเวลาได้และมีรายได้สูง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาการบัญชี สามารถประกอบวิชาชีพนักบัญชี โดยเป็นพนักงานประจำภาครัฐหรือหน่วยงานเอกชน และผู้ที่สำเร็จ การศึกษาสาขาวิชาการบัญชีสามารถสร้างความน่าเชื่อถือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องได้จากผลงานของตน ตามลำดับ

ธารินี พัทธเจริญพงศ์ (2554) ศึกษาปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา หลักสูตรนานาชาติของนักศึกษาชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชาวต่างชาติที่ศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 17 มหาวิทยาลัย จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยสอบถามปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจศึกษาต่อ ระดับอุดมศึกษาหลักสูตรนานาชาติ 2 ด้าน คือ 1) ด้านความต้องการส่วนบุคคล ประกอบด้วย ความ ต้องการพัฒนาตนเอง ความต้องการด้านสังคม ความต้องการเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติ ความต้องการความ มั่นคงและความก้าวหน้าในชีวิต และ 2) ด้านส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย หลักสูตรที่เปิดสอน ภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ค่าใช้จ่ายในการศึกษา การประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย ทำเลที่ตั้งของ มหาวิทยาลัย ความรู้ความสามารถของอาจารย์ผู้สอน และการจัดการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลทาง สถิติโดยใช้ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test การวิเคราะห์ความ แปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างรายคู่ใช้การทดสอบรายคู่ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านความต้องการส่วนบุคคล นักศึกษาตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาหลักสูตรนานาชาติ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านความต้องการพัฒนาตนเอง ความ ต้องการด้านสังคม และความต้องการความมั่นคงและความก้าวหน้าในชีวิต อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความ ต้องการเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติ อยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด นักศึกษา ตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาหลักสูตรนานาชาติ โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัย การจัดการเรียนการสอน ความรู้ ความสามารถของอาจารย์ผู้สอน หลักสูตรที่เปิดสอน การประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย ภาพลักษณ์ของ มหาวิทยาลัย และค่าใช้จ่ายในการศึกษา 3) นักศึกษาชาวต่างชาติที่มีเพศ และคณะที่ศึกษา แตกต่างกัน มี

ความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านความต้องการส่วนบุคคลไม่แตกต่างกัน 4) นักศึกษาชาวต่างชาติที่มีอายุ และแหล่งเงินทุนในการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านความต้องการส่วนบุคคล ด้านความต้องการความมั่นคงและความก้าวหน้าในชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 5) นักศึกษาชาวต่างชาติที่มีภูมิลำเนา สถานที่พักอาศัย และแหล่งเงินทุนในการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านความต้องการส่วนบุคคล ด้านความต้องการพัฒนาตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 6) นักศึกษาชาวต่างชาติที่มีเพศ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 7) นักศึกษาชาวต่างชาติที่มีอายุ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ด้านหลักสูตรที่เปิดสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 8) นักศึกษาชาวต่างชาติที่มีภูมิลำเนา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ด้านหลักสูตรที่เปิดสอน ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา ด้านทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 9) นักศึกษาชาวต่างชาติที่ศึกษาอยู่ที่คณะ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ด้านการประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 10) นักศึกษาชาวต่างชาติที่มีสถานที่พักอาศัย แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ด้านการประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย ด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 11) นักศึกษาชาวต่างชาติที่มีแหล่งเงินทุนในการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ด้านทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัย ด้านความรู้ความสามารถของอาจารย์ผู้สอน ด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ไมตรี ไชยมงคล (2554) ศึกษาและเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกเรียนในมหาวิทยาลัยของนักกีฬามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพต่างกันในด้าน เพศ ระดับการแข่งขัน และมหาวิทยาลัยที่เรียนอยู่ในปัจจุบัน การวิจัยเป็นการวิจัยแบบบรรยาย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักกีฬาตัวแทนมหาวิทยาลัย จำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างของแบบสอบถาม โดยสอบถามการตัดสินใจเลือกเรียนในมหาวิทยาลัย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านสังคมและกลุ่มสังคม ด้านแรงผลักดันด้านจิตวิทยา และด้านสถานการณ์ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจเลือกเรียนในมหาวิทยาลัย ของนักกีฬามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านแรงผลักดันด้านจิตวิทยา ด้านสถานการณ์ ด้านสังคม และกลุ่มสังคม และด้านข้อมูลข่าวสาร ตามลำดับ

สุนทรทิพย์ กันทะธง (2555) ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยพะเยา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยพะเยา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ในระบบปรับตรง ประจำปีการศึกษา 2555 จำนวน 730 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยสอบถามความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับปัจจัยการสื่อสารการตลาด ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อในระดับปริญญาตรี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการส่งเสริมการตลาด วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านหลักสูตร ด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยด้านหลักสูตร ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ หลักสูตรเป็นที่รู้จักและยอมรับ หลักสูตรที่เรียนจบแล้วมีโอกาสเข้าทำงานทั้งภาคเอกชนและรัฐ และความทันสมัยของหลักสูตร ตามลำดับ 3) ปัจจัยด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ เป็นสถาบันที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาท้องถิ่นและให้การสนับสนุนชุมชนอย่างต่อเนื่อง ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย และชื่อเสียงของนิสิตปัจจุบันหรือศิษย์เก่า ตามลำดับ 4) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ที่ตั้งของมหาวิทยาลัย 5) ด้านการประชาสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ได้รับข้อมูลจากการแนะนำการศึกษาต่อจากครูแนะแนว ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อ เช่น แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ วิทยุ เว็บไซต์ และได้รับข้อมูลจากศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน ตามลำดับ 6) ด้านการส่งเสริมการตลาด ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โครงการนักเรียนดี

กนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์, กนิษฐา คุณมี และศุภชัย จันทรงาม (2557) ศึกษาปัจจัยและความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ มหาวิทยาลัยราชธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการในมหาวิทยาลัยราชธานี ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยสอบถามปัจจัยต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านส่วนตัว ด้านที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม และด้านหลักสูตร และสถาบันการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ด้านหลักสูตรและสถาบันการศึกษา อยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง 2) การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชธานี ในแต่ละด้าน พบว่า นักศึกษาที่มีอายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และรายได้ ต่อเดือนของผู้ปกครอง ที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ฉันทากร ช่วยทุกข์เพื่อน (2557) ศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำแนกตามเพศ คณะที่สังกัด ก่อนและหลังเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ทั้ง 12 คณะ ชั้นปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 954 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จำนวน 8 ด้าน คือ ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียน ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ด้านสวัสดิการและการบริการ ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านค่านิยม วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์ของความผันแปร ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านสวัสดิการและการบริการ ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านหลักสูตร ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียน ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ด้านการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านค่านิยม อยู่ในระดับปานกลาง 2) การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จำแนกตามเพศ นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยไม่สอดคล้องกัน โดยเพศชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสวัสดิการและการบริการ เป็นปัจจัยแรก ส่วนเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน เป็นปัจจัยแรก แต่เมื่อจำแนกตามคณะที่สังกัด นักศึกษามีความคิดเห็นของปัจจัยสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ 3) การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ก่อนและหลังเข้าเรียน พบว่า ทุกปัจจัยมีความสอดคล้องกัน

ทรงธรรม ธีระกุล, วันวิสาข์ แก้วสมบูรณ์, เสาวนีย์ แสงสีด้า, วารุณี ทิพโอสถ, ศศิธร ดีใหญ่ และโสภณ วัฒนเมธาวี (2556) ศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ ชั้นปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2553 จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสำรวจรายการแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยสอบถามความคิดเห็นในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านช่องทางการให้บริการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์และบุคลากร ด้านกายภาพ ค่าใช้จ่ายในการศึกษา และด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test และค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านหลักสูตร ด้านช่องทางการให้บริการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้านอาจารย์และบุคลากร และด้านกายภาพ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา และการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับปานกลาง 2) นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีสถานภาพการ

ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา และด้านกายภาพ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) นิสิตระดับบัณฑิตที่ศึกษาในระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 4) นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ศึกษาในหลักสูตรการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจเข้าศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านหลักสูตร มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาด มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 5) นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ศึกษาในแผนการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 6) นิสิตระดับบัณฑิตศึกษาในคณะแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

วิไลพรรณ ทาริขกุล (2559) ศึกษาและเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาโครงการพิเศษ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสาขาวิชาที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาโครงการพิเศษหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 325 คน เก็บข้อมูลในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2559 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างรายคู่ใช้การทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีของLSD ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาโครงการพิเศษ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านราคา(ค่าธรรมเนียมการศึกษา) ด้านการประกอบอาชีพ ด้านช่องทางการให้บริการ(สถานที่ศึกษา การเดินทาง) ด้านการส่งเสริมการตลาด(การสื่อสารการตลาด) และด้านผลิตภัณฑ์(หลักสูตรและสถาบัน) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านผลิตภัณฑ์(หลักสูตรและสถาบัน) ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ สามารถเลือกวันและเวลาเรียนที่เหมาะสมกับตนเองได้ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอน เช่น การศึกษาดูงาน เป็นโครงการพิเศษของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามลำดับ 2) ด้านราคา(ค่าธรรมเนียมการศึกษา) ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ มีการแบ่งชำระค่าธรรมเนียมการศึกษาเป็นงวดๆ ไม่มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษอื่นเพิ่มเติมอีก มีบริการเพิ่มให้กับนักศึกษาโดยไม่ต้องจ่ายเงินเพิ่ม ตามลำดับ 3) ด้านช่องทางการให้บริการ(สถานที่ศึกษาการเดินทาง) ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การมีช่องทางการติดต่อสื่อสารกับโครงการได้สะดวก สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยเหมาะสม มีความสะดวกในการ

เดินทางไปโรงเรียน สถานที่เรียนมีความปลอดภัย ตามลำดับ 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด(การสื่อสารการตลาด) ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ การมีเว็บไซต์แจ้งข่าวสารของโครงการ การแจ้งข่าวสารผ่านป้ายประกาศ แผ่นพับ ได้รับการแนะนำจากศิษย์เก่าหรือศิษย์ปัจจุบัน ตามลำดับ 5) ด้านการประกอบอาชีพ ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ต้องการเพิ่มความมั่นคงในการประกอบอาชีพ เป็นสาขาวิชาที่สามารถประกอบอาชีพได้หลายด้าน ต้องการวุฒิการศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาสในการเปลี่ยนงาน ตามลำดับ 6) ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาโครงการพิเศษมหาวิทยาลัยรามคำแหง นักศึกษาที่มีเพศ อายุ อาชีพ และสาขาวิชาที่ศึกษาแตกต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นปัจจัยด้านการประกอบอาชีพ คือ นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001-30,000 บาท กับนักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 45,000 บาท มีการตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นอกจากนี้งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการเลือกเรียนของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาแล้ว ยังมีงานวิจัยอื่นๆ ที่ศึกษาปัจจัยการเลือกเรียนในระดับชั้นอื่นๆ เช่น ระดับประกาศนียบัตร ระดับโรงเรียน โรงเรียนกวดวิชา ซึ่งพบว่าปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาการเลือกเรียนของนักเรียน มีทั้งที่เหมือนกัน/คล้ายกัน และแตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดของงานวิจัยดังนี้

ลาวัลย์ โคกสุวรรณ (2550) ศึกษาและเปรียบเทียบเหตุผลในการตัดสินใจเรียนสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพาณิชยการ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพาณิชยการ ปีการศึกษา 2549 จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเหตุผลในการตัดสินใจเรียนสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านการยอมรับในสังคม ด้านความถนัดและความสนใจ และด้านสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างรายคู่ใช้การทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟย์ (Scheffe's method) ผลการวิจัยพบว่า 1) เหตุผลในการตัดสินใจเรียนสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพาณิชยการ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้า ด้านการยอมรับในสังคม ด้านความถนัดและความสนใจ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง 2) นักเรียนเพศชาย และเพศหญิง มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการยอมรับในสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน 3) นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 4) นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีเหตุผลในการตัดสินใจเรียนสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการยอมรับในสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

อรรพรรณ เข้มสน (2554) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าเรียนโรงเรียนมหิตวิทยานุสรณ์ (องค์การมหาชน) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ประจำปีการศึกษา 2554 จำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตราประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามความคิดเห็นปัจจัยด้านตัวสถาบัน และปัจจัยด้านทัศนคติ โดยปัจจัยด้านตัวสถาบัน ประกอบด้วย หลักสูตรที่เปิดสอน ทุนการศึกษา สถานที่ตั้งโรงเรียน การประชาสัมพันธ์ การบวนการรับสมัครและคัดเลือก บุคลากรของโรงเรียน และอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ส่วนปัจจัยด้านทัศนคติ ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ และประสบการณ์วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านตัวสถาบันที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าเรียนโรงเรียนมหิตวิทยานุสรณ์ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านสถานที่ตั้งโรงเรียน ด้านทุนการศึกษา บุคลากรของโรงเรียน กระบวนการรับสมัครและคัดเลือก อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และหลักสูตรที่เปิดสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยด้านทัศนคติที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าเรียนโรงเรียนมหิตวิทยานุสรณ์ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านความเชื่อ อยู่ระดับมากที่สุด ส่วนด้านประสบการณ์ อยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยด้านตัวสถาบัน และปัจจัยด้านทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเข้าเรียนโรงเรียนมหิตวิทยานุสรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

เพชรพร ขำเนียม (2551) ศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชา และความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนกวดวิชาของผู้เรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เรียนที่เรียนในโรงเรียนกวดวิชาของผู้เรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งหมด 6 แห่ง จำนวน 297 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และสอบถามความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนกวดวิชา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการสอน ด้านการจัดองค์การ ด้านการจูงใจผู้เรียน และด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test ค่าไคสแควร์ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชาของผู้เรียน โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย

ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 2) ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดองค์การ ด้านการจูงใจผู้เรียน ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา และด้านการวางแผนการสอน 3) ผู้เรียนที่มีอายุแตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเรียน กวดวิชาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ผู้เรียนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนกวดวิชาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านการวางแผนการสอน ด้านการจูงใจผู้เรียน และด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา และผู้เรียนมีปัจจัยแวดล้อมในการเรียนกวดวิชาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการของโรงเรียนกวดวิชา ไม่แตกต่างกัน 5) อายุและระดับการศึกษาของผู้เรียน สัมพันธ์กับเหตุผลที่เลือกเรียนกวดวิชา กล่าวคือ หลักสูตรที่เลือกเรียนมีความสัมพันธ์กับสื่อการสอน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชาสัมพันธ์กับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการโรงเรียนกวดวิชา ในระดับต่ำถึงระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นิชาภา มะรินทร์ (2556) ศึกษาและเปรียบเทียบการเลือกเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามเพศ โปรแกรมวิชา อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองระยอง จำนวน 5 โรงเรียน จำนวน 227 คน ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2555 การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างรายคู่ใช้การทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟย์ (Scheffe's method) ผลการวิจัยพบว่า 1) การตัดสินใจเลือกเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน 2) ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามเพศ โปรแกรมวิชา และรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนการเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกเรียน จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการจัดการเรียนการสอน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาชีพของผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพอื่นๆ มีระดับความคิดเห็นมากกว่าอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ตามลำดับ

เหมือนฝัน ธัญญศรีชัย (2558) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มตัวอย่าง คือ

นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 452 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียน โรงเรียนกวดวิชา 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านภาพลักษณ์ทางกายภาพ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย ด้านภาพลักษณ์ทางกายภาพ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการ 2) ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันในด้าน เพศ ระดับชั้นการศึกษา แผนการศึกษา เกรดเฉลี่ย และรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2. งานวิจัยต่างประเทศ

หลิว (Liu, 2005) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนในมหาวิทยาลัยเอกชนของจีน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มหาวิทยาลัยเอกชนนำข้อมูลไปพัฒนาคุณภาพในการผลิตบัณฑิต การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 5 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาจำแนกตาม เพศ ภูมิภาค เกรดเฉลี่ย รายได้ครอบครัว และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่นักศึกษาเลือกเรียน ในมหาวิทยาลัยเอกชนของจีน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การได้งานทำหลังสำเร็จการศึกษา ความปลอดภัยภายในมหาวิทยาลัย การฝึกอบรมทักษะการทำงาน คุณภาพทางวิชาการ คุณภาพของคณะ การบริการจัดหางาน ทรัพยากรการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวก สาขาวิชาที่เปิดสอน ค่าธรรมเนียมการศึกษา อัตราการสำเร็จการศึกษา หลักสูตรที่เปิดสอน ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย การปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับ คณาจารย์ กิจกรรมเพื่อสังคม หอพักอาศัย ทุนการศึกษาและความช่วยเหลือทางการเงิน คำแนะนำของผู้ปกครอง กิจกรรมนอกหลักสูตร ความสำเร็จในอาชีพของศิษย์เก่า ขนาดของมหาวิทยาลัย และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านกีฬา

โพลัต (Polat, 2012) ศึกษาปัจจัยที่นักศึกษาเลือกเรียนคณะศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัย Kocaeli กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 290 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยสอบถามปัจจัยที่นักศึกษาเลือกเรียนคณะศึกษาศาสตร์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย ด้านทำเลที่ตั้งมหาวิทยาลัย ด้านสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านคุณภาพของมหาวิทยาลัย วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้

ค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า 1) เหตุผลที่นักศึกษาเลือกเรียนคณะศึกษาศาสตร์มากที่สุด คือ ความชอบส่วนตัวของนักศึกษา เนื่องจากนักศึกษาชอบการสอนหนังสือ รองลงมา คือ ครอบครัวแนะนำให้เรียน อาจารย์ประจำหลักสูตร ครูจากโรงเรียนเดิมแนะนำให้เรียน ศึกษาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต มหาวิทยาลัยนำเสนอและแนะนำหลักสูตรในโรงเรียน และเพื่อนแนะนำ ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเรียนคณะศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัย Kocaeli ด้านสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ด้านคุณภาพของมหาวิทยาลัย ด้านทำเลที่ตั้งมหาวิทยาลัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านด้านการประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับน้อย

ซาบีร์, อัลมาต, อัซรอฟ และอัลมาต (Sabir, Ahmad, Ashraf, & Ahmad, 2013) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกหลักสูตรและมหาวิทยาลัย: เปรียบเทียบนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ และสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ในรัฐปัญจาบ ประเทศปากีสถาน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ และนักศึกษาสาขาวิชาบริหารธุรกิจ จากมหาวิทยาลัย 5 แห่ง ในเมืองลาฮอร์ เมืองไฟซาลาบัด และเมืองชาฮิวาล ของรัฐปัญจาบ จำนวน 226 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 10 ระดับ โดยสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ และสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ในรัฐปัญจาบ ประเทศปากีสถาน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านค่าใช้จ่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย และด้านสถานที่ตั้ง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่นักศึกษาเลือกเรียนสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย และด้านหลักสูตร ส่วนปัจจัยที่นักศึกษาเลือกเรียน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านสถานที่ตั้ง ด้านค่าใช้จ่าย ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านบุคคล ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่นักศึกษาเลือกเรียนสาขาวิชาบริหารธุรกิจ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย และด้านหลักสูตร ส่วนปัจจัยที่นักศึกษาเลือกเรียน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านค่าใช้จ่าย ด้านสถานที่ตั้ง ด้านบุคคล และด้านการส่งเสริมการตลาด ส่วนปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับน้อย

อิลกัน, อตาแมน, อุกูร์ลู และยอร์ดูกูลู (Ilgan, Ataman, Ugurlu, & Yurdunkulu, 2018) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกมหาวิทยาลัย: กรณีศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยของประเทศตุรกี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกมหาวิทยาลัย ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในประเทศตุรกี จำแนกตามเพศ การจัดการศึกษา (ภาคปกติ ภาคสมทบ) ประเภทของโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา คณะที่ศึกษา และรายได้ของครอบครัว กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยของประเทศตุรกี จำนวน 630 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตราประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกมหาวิทยาลัย จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความ

คาดหวังในอาชีพ ด้านสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ด้านคุณภาพของมหาวิทยาลัย ด้านคณาจารย์และบุคลากร ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านสถานที่ตั้ง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่นักศึกษาเลือกเรียนในมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความคาดหวังในอาชีพ และด้านคุณภาพของมหาวิทยาลัย ปัจจัยที่นักศึกษาเลือกเรียนในมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ด้านคณาจารย์และบุคลากร ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านสถานที่ตั้ง 2) การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกมหาวิทยาลัย ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่า 2.1) นักศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการเลือกมหาวิทยาลัยด้านความคาดหวังในอาชีพ ด้านสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย และด้านการประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2.2) การจัดการศึกษา (ภาคปกติ ภาคสมทบ) ที่แตกต่างกัน นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการเลือกมหาวิทยาลัยด้านความคาดหวังในอาชีพ ด้านสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ด้านคณาจารย์และบุคลากร ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านสถานที่ตั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2.3) นักศึกษาที่ศึกษาในคณะที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการเลือกมหาวิทยาลัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2.4) นักศึกษาที่จบการศึกษาจากโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ต่างกัน และนักศึกษาที่มีรายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยในการเลือกมหาวิทยาลัยไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่างานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษาในประเทศไทย ยังไม่มีการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยในการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่สนใจสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาสาขาวิชาสารสนเทศศึกษาต่อไป และการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษานั้น ผู้วิจัยใช้ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านทัศนคติเป็นปัจจัยที่ใช้ในการศึกษา นอกจากนี้ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ประกอบด้วย เพศ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน และผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัยนำแนวคิดและตัวแปรดังกล่าวมาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนและการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 10 แห่ง ประกอบด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รวมทั้งสิ้น 442 คน

การกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นแบบเป็นสัดส่วน (Proportional stratified sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane ให้มีค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ซึ่งสามารถคำนวณได้ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + (Ne^2)}$$

โดยที่

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนประชากร

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

และเมื่อแทนค่าจากสูตรจะได้

$$n = \frac{442}{1 + (442 \times (0.05^2))}$$

$$= 210$$

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
ชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

มหาวิทยาลัย	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	10	5
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	65	31
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	56	27
มหาวิทยาลัยทักษิณ	92	44
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	30	14
มหาวิทยาลัยบูรพา	49	23
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	43	20
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	51	24
มหาวิทยาลัยศิลปากร	28	13
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	18	9
รวม	442	210

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากตำรา วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย ตลอดจนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวความคิดในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างข้อคำถามจากข้อมูลที่ได้ศึกษามาให้ครอบคลุมเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสอบถามเกี่ยวกับเพศ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ผลการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และสถาบันการศึกษา ลักษณะเป็นคำถามปลายปิดแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านทัศนคติ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิด โดยใช้มาตราประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งแบ่งระดับออกเป็น 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ แบ่งได้ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน	จำนวน 9 ข้อ
2. ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน	จำนวน 5 ข้อ
3. ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง	จำนวน 10 ข้อ
4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	จำนวน 8 ข้อ
5. ด้านทัศนคติ	จำนวน 13 ข้อ

กำหนดค่าของระดับคะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	ปัจจัยข้อนั้นมีผลต่อการเลือกเรียนมากที่สุด
4	หมายถึง	ปัจจัยข้อนั้นมีผลต่อการเลือกเรียนมาก
3	หมายถึง	ปัจจัยข้อนั้นมีผลต่อการเลือกเรียนปานกลาง
2	หมายถึง	ปัจจัยข้อนั้นมีผลต่อการเลือกเรียนน้อย
1	หมายถึง	ปัจจัยข้อนั้นมีผลต่อการเลือกเรียนน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์ ไพพรรณ อินทนิล ข้าราชการบำนาญภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตตภา สารพัฒน์ก ไชยปัญญา อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. ดร.วรธรรม พงษ์สีชมพู อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือใช้การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity และความเหมาะสมด้านภาษา โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน -1 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

เมื่อได้รับการพิจารณาและตรวจสอบแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยจึงหาคุณภาพของแบบสอบถามรายข้อด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) ตามสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดยที่

IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทุกคน

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การพิจารณาค่า IOC ถ้าค่า IOC มากกว่า 0.5 จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด ซึ่งจากการหาค่า IOC ของแบบสอบถาม ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1 จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ถึงหัวหน้าภาควิชาและประธานสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บการข้อมูลเพื่อการวิจัย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ภาคการศึกษาปลาย ประจำปีการศึกษา 2561 ระหว่างเดือนมีนาคม ถึงเดือนเมษายน พ.ศ.2562 จำนวน 10 แห่ง คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

จำนวน 210 คน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศิลปากร เก็บข้อมูลจากนักศึกษาชั้นปีที่ 2 เนื่องจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ยังไม่มีการเลือกสาขาวิชา โดยการเลือกสาขาวิชาจะเลือกในชั้นปีที่ 2)

3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถาม ที่ตอบได้สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียน การสอน 2) ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน 3) ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง 4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และ 5) ด้านทัศนคติ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ คะแนนแต่ละด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	ปัจจัยข้อนั้นมีผลต่อการเลือกเรียนมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	ปัจจัยข้อนั้นมีผลต่อการเลือกเรียนมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	ปัจจัยข้อนั้นมีผลต่อการเลือกเรียนปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	ปัจจัยข้อนั้นมีผลต่อการเลือกเรียนน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	ปัจจัยข้อนั้นมีผลต่อการเลือกเรียนน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกตามเพศ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และสถาบันการศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way analysis of Variance: One-Way ANOVA) โดยเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ใช้การทดสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Fisher's least significant difference: LSD และเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ หาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 2.1 ค่าความถี่ (Frequency)
 - 2.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 2.3 ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
 - 2.4 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation)
3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน ได้แก่
 - 3.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) โดยใช้สูตร F-test
 - 3.2 การทดสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณแบบ LSD เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ และอักษรย่อ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลผล และความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงของ F (F-distribution)
df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานยกกำลังสอง (Sum of square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานยกกำลังสอง (Mean square)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ผลการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และสถาบันการศึกษา

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ รวม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านทัศนคติ

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ รวม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านทัศนคติ โดยจำแนก ตามเพศ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ผลการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และสถาบันการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ผลการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และสถาบันการศึกษา

1. สถานภาพทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามเพศ

นักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาเพศหญิง มากที่สุดจำนวน 153 คน (ร้อยละ 72.86) รองลงมาเป็นนักศึกษาเพศชาย จำนวน 50 คน (ร้อยละ 23.81) และเป็นนักศึกษาเพศทางเลือก จำนวน 7 คน (ร้อยละ 3.33) ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวน และร้อยละ ของสถานภาพทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
เพศชาย	50	23.81
เพศหญิง	153	72.86
เพศทางเลือก	7	3.33
รวม	210	100.00

2. สถานภาพทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน

รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาจำนวนมากที่สุด ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท จำนวน 47 คน (ร้อยละ 22.38) รองลงมา ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 20,001-30,000 บาท จำนวน 43 คน (ร้อยละ 20.48) ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 30,001-40,000 บาท จำนวน 40 คน (ร้อยละ 19.05) และนักศึกษาจำนวนน้อยที่สุด ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 40,001-50,000 บาท จำนวน 19 คน (ร้อยละ 9.05) (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวน และร้อยละ ของสถานภาพทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน

รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	24	11.43
10,001-20,000 บาท	47	22.38
20,001-30,000 บาท	43	20.48
30,001-40,000 บาท	40	19.05
40,001-50,000 บาท	19	9.05

รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
มากกว่า 50,000 บาท	37	17.62
รวม	210	100.00

3. สถานภาพทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA)

ผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA) ของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาจำนวนมากที่สุด มีผลการเรียนเกรดเฉลี่ย 3.01-3.50 จำนวน 77 คน (ร้อยละ 36.67) รองลงมา มีผลการเรียนเกรดเฉลี่ย 2.51-3.00 จำนวน 63 คน (ร้อยละ 30.00) และนักศึกษาจำนวนน้อยที่สุด มีผลการเรียนเกรดเฉลี่ย 2.01-2.50 จำนวน 25 คน (ร้อยละ 11.90) (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 จำนวน และร้อยละ ของสถานภาพทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA)

ผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA)	จำนวน	ร้อยละ
เกรดเฉลี่ย 2.01 - 2.50	25	11.90
เกรดเฉลี่ย 2.51 - 3.00	63	30.00
เกรดเฉลี่ย 3.01 - 3.50	77	36.67
เกรดเฉลี่ย 3.51 - 4.00	45	21.43
รวม	210	100.00

4. สถานภาพทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามสถาบันการศึกษา

นักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา จำแนกตามสถาบันการศึกษา จำนวนมากที่สุด ศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยทักษิณ จำนวน 44 คน (ร้อยละ 20.95) รองลงมา ศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 31 คน (ร้อยละ 14.76) ศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 27 คน (ร้อยละ 12.86) และ นักศึกษาจำนวนน้อยที่สุด ศึกษาอยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 5 คน (ร้อยละ 2.38) (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 จำนวน และร้อยละ ของสถานภาพทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามสถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	5	2.38
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	31	14.76
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	27	12.86
มหาวิทยาลัยทักษิณ	44	20.95

สถาบันการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	14	6.67
มหาวิทยาลัยบูรพา	23	10.95
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	20	9.52
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	24	11.43
มหาวิทยาลัยศิลปากร	13	6.19
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	9	4.29
รวม	210	100.00

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ รวม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านทัศนคติ

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยรวม

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.96$) ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ($\bar{X} = 3.96$) ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง ($\bar{X} = 3.61$) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.61$) และด้านทัศนคติ ($\bar{X} = 3.58$) ตามลำดับ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยรวม ($n = 210$)

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียน สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.96	.488	มาก	1
ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน	3.96	.586	มาก	2
ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง	3.61	.616	มาก	3
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.61	.627	มาก	4
ด้านทัศนคติ	3.58	.670	มาก	5
รวม	3.71	.470	มาก	-

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านการจัดการเรียนการสอน

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ คุณภาพของคณาจารย์ผู้สอน ($\bar{X} = 4.25$) ความน่าเชื่อถือของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.16$) ความเข้มแข็งทางด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 4.03$) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ความเหมาะสมของกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอน เช่น การศึกษาดูงาน ($\bar{X} = 3.70$) (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($n = 210$)

ด้านการจัดการเรียนการสอน	จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ความเข้มแข็งทางด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย	51 (24.29)	116 (55.24)	41 (19.52)	2 (0.95)	-	4.03	.691	มาก	3
2. ความน่าเชื่อถือของหลักสูตร	74 (35.24)	98 (46.67)	36 (17.14)	2 (0.95)	-	4.16	.734	มาก	2
3. ความทันสมัยของหลักสูตร	59 (28.10)	99 (47.14)	49 (23.33)	3 (1.43)	-	4.02	.757	มาก	4
4. หลักสูตรตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ	54 (25.71)	102 (48.57)	51 (24.29)	3 (1.43)	-	3.99	.748	มาก	5
5. ความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร และรายวิชา	35 (16.67)	121 (57.62)	51 (24.29)	3 (1.43)	-	3.90	.677	มาก	6
6. ความเหมาะสมของการจัดแผนการเรียน	34 (16.19)	105 (50.00)	69 (32.86)	1 (0.48)	1 (0.48)	3.81	.720	มาก	7
7. ความเหมาะสมของกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอน เช่น การศึกษาดูงาน	37 (17.62)	92 (43.81)	64 (30.48)	15 (7.14)	2 (0.95)	3.70	.875	มาก	9
8. คุณภาพของคณาจารย์ผู้สอน	82 (39.05)	100 (47.62)	26 (12.38)	2 (0.95)	-	4.25	.702	มาก	1

ด้านการจัดการเรียนการสอน	จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
9. ความเพียงพอของอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการเรียน การสอน	41 (19.52)	98 (46.67)	62 (29.52)	9 (4.29)	-	3.81	.794	มาก	8
รวม	-	-	-	-	-	3.96	.488	มาก	-

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และกองทุนให้เปล่า เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 4.12$) ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมการศึกษาตลอดหลักสูตร ($\bar{X} = 4.00$) ค่าธรรมเนียมการศึกษาตลอดหลักสูตรถูกกว่าเมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ($\bar{X} = 3.97$) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ความเหมาะสมของการผ่อนผัน หรืออนุโลมให้เลื่อนการชำระ ($\bar{X} = 3.80$) (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ($n = 210$)

ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน	จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ความเหมาะสมของ ค่าธรรมเนียมการศึกษาตลอด หลักสูตร	65 (30.95)	89 (42.38)	48 (22.56)	8 (3.81)	-	4.00	.833	มาก	2
2. ค่าธรรมเนียมการศึกษา ตลอดหลักสูตรถูกกว่าเมื่อ เทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ	63 (30.00)	87 (41.43)	52 (24.76)	7 (3.33)	1 (0.48)	3.97	.852	มาก	3
3. ความเหมาะสมของการ ผ่อนผัน หรืออนุโลมให้เลื่อน การชำระค่าลงทะเบียนเรียน ของมหาวิทยาลัย	48 (22.86)	87 (41.43)	63 (30.00)	9 (4.29)	3 (1.43)	3.80	.890	มาก	5

ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน	จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
4. มีกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และกองทุนให้เปล่า เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่าย	85 (40.48)	76 (36.19)	41 (19.52)	6 (2.86)	2 (0.95)	4.12	.888	มาก	1
5. ความเหมาะสมของราคาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเรียน เช่น อุปกรณ์การเรียน หนังสือ เอกสารประกอบการเรียนการสอน	45 (21.43)	104 (49.52)	52 (24.76)	8 (3.81)	1 (0.48)	3.88	.803	มาก	4
รวม	-	-	-	-	-	3.96	.586	มาก	-

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน การคมนาคมสะดวก ($\bar{X} = 4.14$) มหาวิทยาลัยมีสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์สวยงาม สะอาด ($\bar{X} = 4.04$) ความพร้อมของเครื่องปรับอากาศในห้องเรียน ($\bar{X} = 3.93$) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ความสะอาด ถูกสุขลักษณะของห้องน้ำ ($\bar{X} = 3.55$) ระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความปลอดภัยของสถานที่จอดรถ ($\bar{X} = 3.34$) (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง (n = 210)

ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง	จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน การคมนาคมสะดวก	87 (41.43)	77 (36.67)	35 (16.67)	10 (4.76)	1 (0.48)	4.14	.894	มาก	1
2. มหาวิทยาลัยมีสภาพแวดล้อม และภูมิทัศน์สวยงาม สะอาด	64 (30.48)	94 (44.76)	48 (22.86)	4 (1.90)	-	4.04	.782	มาก	2

ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง	จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
3. มหาวิทยาลัยมีบรรยากาศร่มรื่น ปราศจากมลภาวะที่เป็นพิษ	45 (21.43)	77 (36.67)	68 (32.38)	14 (6.67)	6 (2.86)	3.67	.979	มาก	5
4. ความสะอาดของสถานที่จอดรถ	21 (10.00)	55 (26.19)	73 (34.76)	45 (21.43)	16 (7.62)	3.10	1.085	ปานกลาง	9
5. ความปลอดภัยของสถานที่จอดรถ	22 (10.48)	67 (31.90)	88 (41.90)	26 (12.38)	7 (3.33)	3.34	.941	ปานกลาง	8
6. ความเพียงพอของสถานที่จอดรถ	14 (6.67)	42 (20.00)	73 (34.76)	51 (24.29)	30 (14.29)	2.80	1.117	ปานกลาง	10
7. ความสะอาด ถูกสุขลักษณะของห้องน้ำ	39 (18.57)	74 (35.24)	66 (31.43)	26 (12.38)	5 (2.38)	3.55	1.007	มาก	7
8. ความเพียงพอของห้องน้ำ	35 (16.67)	89 (42.38)	66 (31.43)	14 (6.67)	6 (2.86)	3.63	.935	มาก	6
9. ความเพียงพอของห้องเรียน และห้องปฏิบัติการ	47 (22.38)	106 (50.48)	52 (24.76)	5 (2.38)	-	3.93	.751	มาก	4
10. ความพร้อมของเครื่องปรับอากาศในห้องเรียน	50 (23.81)	99 (47.14)	57 (27.14)	4 (1.90)	-	3.93	.746	มาก	3
รวม	-	-	-	-	-	3.61	.616	มาก	-

5. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความเพียงพอของห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.98$) ความมีมาตรฐานของสถานที่ออกกำลังกาย และสนามกีฬา ($\bar{X} = 3.78$) ความพร้อมของสถานพยาบาลที่ใกล้กับมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.78$) ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ความสะอาดของหอพัก ($\bar{X} = 3.52$) ระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความเพียงพอของหอพัก ($\bar{X} = 3.45$) (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (n = 210)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ความเพียงพอของห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ (เครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่าย และอินเทอร์เน็ต)	65 (30.95)	90 (42.86)	43 (20.48)	10 (4.76)	2 (0.95)	3.98	.891	มาก	1
2. ความพร้อมของสถานพยาบาลที่ใกล้กับมหาวิทยาลัย	51 (24.29)	78 (37.14)	65 (30.95)	16 (7.62)	-	3.78	.902	มาก	3
3. ความมีมาตรฐานของสถานที่ออกกำลังกาย และสนามกีฬา	44 (20.95)	88 (41.90)	68 (32.38)	8 (3.81)	2 (0.95)	3.78	.853	มาก	2
4. ความสะอาดของหอพัก	29 (13.81)	79 (37.62)	78 (37.14)	20 (9.52)	4 (1.90)	3.52	.914	มาก	5
5. ความเพียงพอของหอพัก	29 (13.81)	75 (35.71)	77 (36.67)	19 (9.05)	10 (4.76)	3.45	.997	ปานกลาง	6
6. ความสะอาด ถูกสุขอนามัยของโรงอาหาร	29 (13.81)	96 (45.71)	67 (31.90)	17 (8.10)	1 (0.48)	3.64	.836	มาก	4
7. ความเพียงพอของโรงอาหารเทียบกับจำนวนนักศึกษา	26 (12.38)	66 (31.43)	78 (37.14)	35 (16.67)	5 (2.38)	3.35	.977	ปานกลาง	7
8. ความเพียงพอของรถโดยสารที่บริการรับ-ส่งนักศึกษา	32 (15.24)	72 (34.29)	59 (28.10)	32 (15.24)	15 (7.14)	3.35	1.128	ปานกลาง	8
รวม	-	-	-	-	-	3.61	.627	มาก	-

6. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านทัศนคติ

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐด้านทัศนคติ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความหลากหลายของการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.12$) การเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานต่างๆ ในการรับเข้าทำงาน ($\bar{X} = 3.96$) การมีโอกาสดำเนินการในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.94$) ส่วนลำดับสุดท้ายคือ ความนิยมชมชอบและประทับใจบางคนที่ประกอบอาชีพนี้ ($\bar{X} = 3.55$) ระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เห็นตัวอย่างรุ่นพี่ที่สำเร็จการศึกษาแล้วมีงานทำที่ดี ($\bar{X} = 3.50$) (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านทัศนคติ (n = 210)

ด้านทัศนคติ	จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ต้องการหรือแนะนำให้เรียน	40 (19.05)	77 (36.67)	65 (30.95)	19 (9.05)	9 (4.29)	3.57	1.034	มาก	6
2. ครู อาจารย์สถานศึกษา เดิมแนะนำให้เรียน	31 (14.76)	67 (31.90)	64 (30.48)	27 (12.86)	21 (10.00)	3.29	1.167	ปานกลาง	10
3. เพื่อนแนะนำให้เรียน	25 (11.90)	59 (28.10)	61 (29.05)	41 (19.52)	24 (11.43)	3.10	1.186	ปานกลาง	13
4. รุ่นพี่ศิษย์เก่า หรือศิษย์ปัจจุบัน แนะนำให้เรียน	27 (12.86)	52 (24.76)	73 (34.76)	33 (15.71)	25 (11.90)	3.11	1.179	ปานกลาง	12
5. เห็นตัวอย่างรุ่นพี่ที่สำเร็จการศึกษาแล้วมีงานทำที่ดี	43 (20.48)	74 (35.24)	53 (25.4)	24 (11.43)	16 (7.62)	3.50	1.163	ปานกลาง	9
6. ความนิยมชมชอบและประทับใจบางคนที่ประกอบอาชีพนี้	38 (18.10)	76 (36.19)	65 (30.95)	26 (12.38)	5 (2.38)	3.55	1.002	มาก	8
7. ความมีเกียรติได้รับการยกย่องนับถือในการประกอบอาชีพ	48 (22.86)	89 (42.38)	63 (30.00)	10 (4.76)	-	3.83	.833	มาก	4
8. การมีโอกาสดำเนินการในการประกอบอาชีพ	54 (25.71)	98 (46.67)	50 (23.81)	7 (3.33)	1 (0.48)	3.94	.819	มาก	3
9. ความมั่นคงในการประกอบอาชีพ	47 (22.38)	92 (43.81)	57 (27.14)	13 (6.19)	1 (0.48)	3.81	.869	มาก	5

ด้านทัศนคติ	จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
10. ความหลากหลายของ การประกอบอาชีพ	76 (36.19)	90 (42.86)	37 (17.62)	7 (3.33)	-	4.12	.813	มาก	1
11. การเป็นที่ยอมรับของ หน่วยงานต่างๆ ในการ รับเข้าทำงาน	59 (28.10)	89 (42.38)	57 (27.14)	5 (2.38)	-	3.96	.806	มาก	2
12. เคยได้รับคำชมเชยหรือ รางวัลเกี่ยวกับผลงานด้าน ห้องสมุด และสารสนเทศ	20 (9.52)	69 (32.86)	67 (31.90)	41 (19.52)	13 (6.19)	3.20	1.057	ปาน กลาง	11
13. ตรงกับความชอบและ ความต้องการของตนเอง	36 (17.14)	79 (37.62)	67 (31.90)	22 (10.48)	6 (2.86)	3.56	.988	มาก	7
รวม	-	-	-	-	-	3.58	.670	มาก	-

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ รวม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านทัศนคติ โดยจำแนก ตามเพศ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และสถาบันการศึกษา

1. การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกตามเพศ เป็นรายด้าน

การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยรวม จำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านทัศนคติ ไม่แตกต่างกัน

ส่วนด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง นักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกตามเพศ เป็นรายด้าน

ปัจจัย	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	.506	2	.253	1.064	.347
	ภายในกลุ่ม	49.186	207	.238		
	รวม	49.691	209			
ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.518	2	.259	.752	.473
	ภายในกลุ่ม	71.341	207	.345		
	รวม	71.859	209			
ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	3.814	2	1.907	5.229	.006*
	ภายในกลุ่ม	75.501	207	.365		
	รวม	79.315	209			
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	1.480	2	.740	1.897	.153
	ภายในกลุ่ม	80.776	207	.390		
	รวม	82.257	209			
ด้านทัศนคติ	ระหว่างกลุ่ม	.767	2	.383	.852	.428
	ภายในกลุ่ม	93.164	207	.450		
	รวม	93.931	209			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.215	2	.607	2.792	.064
	ภายในกลุ่ม	45.033	207	.218		
	รวม	46.248	209			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เพื่อให้ทราบว่านักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้งแตกต่างกันรายคู่ จึงใช้วิธีของ LSD ตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย

การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างเพศกับระดับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง พบว่า นักศึกษาเพศชาย มีความคิดเห็นแตกต่างกับนักศึกษาเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักศึกษาเพศชายเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษามีค่าเฉลี่ยมากกว่านักศึกษาเพศหญิง (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง จำแนกตามเพศ โดยใช้วิธีของ LSD

ปัจจัย	$\bar{X}$	เพศ	เพศชาย	เพศหญิง	เพศทางเลือก
ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง	3.84	เพศชาย	-	.287*	.540
	3.55	เพศหญิง	-	-	.253
	3.30	เพศทางเลือก	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกตามรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน เป็นรายด้าน

การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกตามรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน พบว่า นักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา โดยรวม และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกตามรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน เป็นรายด้าน

ปัจจัย	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	1.191	5	.238	1.002	.418
	ภายในกลุ่ม	48.500	204	.238		
	รวม	49.691	209			
ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2.559	5	.512	1.507	.189
	ภายในกลุ่ม	69.300	204	.340		
	รวม	71.859	209			
ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	.461	5	.092	.239	.945
	ภายในกลุ่ม	78.854	204	.387		
	รวม	79.315	209			
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	1.977	5	.395	1.005	.416
	ภายในกลุ่ม	80.280	204	.394		
	รวม	82.257	209			

ปัจจัย	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านทัศนคติ	ระหว่างกลุ่ม	3.333	5	.667	1.501	.191
	ภายในกลุ่ม	90.597	204	.444		
	รวม	93.931	209			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.179	5	.236	1.067	.380
	ภายในกลุ่ม	45.069	204	.221		
	รวม	46.248	209			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกตามผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA) เป็นรายด้าน

การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกตามผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA) พบว่า นักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ที่มีผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA) แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา โดยรวม และรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกตามผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA) เป็นรายด้าน

ปัจจัย	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	1.600	3	.533	2.285	.080
	ภายในกลุ่ม	48.091	206	.233		
	รวม	49.691	209			
ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.831	3	.610	1.795	.149
	ภายในกลุ่ม	70.029	206	.340		
	รวม	71.859	209			
ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	.723	3	.241	.631	.596
	ภายในกลุ่ม	78.593	206	.382		
	รวม	79.315	209			

ปัจจัย	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	1.007	3	.336	.851	.468
	ภายในกลุ่ม	81.250	206	.394		
	รวม	82.257	209			
ด้านทัศนคติ	ระหว่างกลุ่ม	1.298	3	.433	.962	.411
	ภายในกลุ่ม	92.632	206	.450		
	รวม	93.931	209			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	.653	3	.218	.984	.401
	ภายในกลุ่ม	45.594	206	.221		
	รวม	46.248	209			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกตามสถาบันการศึกษา เป็นรายด้าน

การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยรวม จำแนกตามสถาบันการศึกษา พบว่า นักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านทัศนคติ ไม่แตกต่างกัน

ส่วนด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง นักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี
ในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำแนกตามสถาบันการศึกษา เป็นรายด้าน

ปัจจัย	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3.592	9	.399	1.732	.084
	ภายในกลุ่ม	46.099	200	.230		
	รวม	49.691	209			
ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	4.428	9	.492	1.459	.165
	ภายในกลุ่ม	67.432	200	.337		
	รวม	71.859	209			
ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	7.765	9	.863	2.412	.013*
	ภายในกลุ่ม	71.550	200	.358		
	รวม	79.315	209			
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระหว่างกลุ่ม	3.814	9	.424	1.081	.379
	ภายในกลุ่ม	78.442	200	.392		
	รวม	82.257	209			
ด้านทัศนคติ	ระหว่างกลุ่ม	4.989	9	.554	1.246	.269
	ภายในกลุ่ม	88.942	200	.445		
	รวม	93.931	209			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.010	9	.223	1.010	.434
	ภายในกลุ่ม	44.238	200	.221		
	รวม	46.248	209			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เพื่อให้ทราบว่านักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้งแตกต่างกันรายคู่ จึงใช้วิธีของ LSD ตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย

การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างสถาบันศึกษากับระดับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง พบว่า

ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง จำแนกตามสถาบันการศึกษา โดยใช้วิธีของ LSD

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียน	$\bar{X}$	สถาบันการศึกษา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยทักษิณ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัยบูรพา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	มหาวิทยาลัยศิลปากร	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง	3.46	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	-	.413	.652*	.502*	.300	.636*	.483*	.606*	.390	.590*
	3.80	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	-	-	.239	.089	.113	.223	.070	.193	.023	.177
	3.51	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	-	-	-	.150	.352*	.016	.169	.046	.262	.062
	3.52	มหาวิทยาลัยทักษิณ	-	-	-	-	.202	.134	.019	.104	.112	.088
	3.83	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	-	-	-	-	-	.336*	.183	.306	.090	.290
	3.84	มหาวิทยาลัยบูรพา	-	-	-	-	-	-	.152	.030	.246	.046
	3.31	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	-	-	-	-	-	-	-	.122	.094	.107
	3.43	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	-	-	-	-	-	-	-	-	.216	.015
	3.92	มหาวิทยาลัยศิลปากร	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.200
	3.63	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

นักศึกษาที่มีเพศ และสถาบันการศึกษาที่แตกต่างกัน มีระดับการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชา สารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ ในส่วนของนักศึกษาที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน และผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA) ที่แตกต่างกัน มีระดับการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัย ของรัฐไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 19 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ข้อที่	สมมติฐาน	ผลการทดสอบ	สถิติที่ใช้
1	ปัจจัยด้านเพศที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ แตกต่างกัน	สอดคล้องกับสมมติฐาน	One-Way ANOVA
2	ปัจจัยด้านรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ แตกต่างกัน	ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน	One-Way ANOVA
3	ปัจจัยด้านผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ แตกต่างกัน	ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน	One-Way ANOVA
4	ปัจจัยด้านสถาบันการศึกษาที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ แตกต่างกัน	สอดคล้องกับสมมติฐาน	One-Way ANOVA

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ และเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยจำแนกตามเพศ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ผลการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และสถาบันการศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์จากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งได้มาจากกลุ่มประชากร โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นแบบเป็นสัดส่วน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ให้มีค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 ซึ่งเมื่อคำนวณแล้วได้จำนวนตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 210 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ผลการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA) และสถาบันการศึกษา ตอนที่ 2 ระดับการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการทดสอบสมมติฐาน ด้วยสถิติ F-test (One-Way ANOVA) สำหรับการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวแปรที่มีค่ามากกว่าสองค่าขึ้นไป ได้แก่ เพศ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ผลการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA) และสถาบันการศึกษา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือความเชื่อมั่น 95 % เปรียบเทียบรายคู่ภายหลังการทดสอบความแปรปรวน ด้วยวิธีการแบบ LSD

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากที่สุด จำนวน 153 คน (ร้อยละ 72.86) รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท มากที่สุด จำนวน 47 คน (ร้อยละ 22.38) ผลการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA) ระหว่างเกรดเฉลี่ย 3.01-3.50 มากที่สุด จำนวน 77 คน (ร้อยละ 36.67) และศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยทักษิณ มากที่สุด จำนวน 44 คน (ร้อยละ 20.95)

การสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน

ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านทัศนคติ ตามลำดับ มีรายละเอียดรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ คุณภาพของคณาจารย์ผู้สอน ความน่าเชื่อถือของหลักสูตร ความเข้มแข็งทางด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ความเหมาะสมของกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอน เช่น การศึกษาดูงาน

2. ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และกองทุนให้เปล่าเพื่อช่วยลดค่าใช้จ่าย ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมการศึกษาตลอดหลักสูตร ค่าธรรมเนียมการศึกษาตลอดหลักสูตรถูกกว่าเมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ความเหมาะสมของการผ่อนผัน หรืออนุโลมให้เลื่อนการชำระ

3. ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน การคมนาคมสะดวก มหาวิทยาลัยมีสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์สวยงาม สะอาด ความพร้อมของเครื่องปรับอากาศในห้องเรียน ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ความสะอาด ถูกสุขลักษณะของห้องน้ำ ระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความปลอดภัยของสถานที่จอดรถ ความสะดวกของสถานที่จอดรถ และความเพียงพอของสถานที่จอดรถ

4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความเพียงพอของห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ ความมีมาตรฐานของสถานที่ออกกำลังกาย และสนามกีฬา ความพร้อมของสถานพยาบาลที่ใกล้กับมหาวิทยาลัย ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ความสะอาดของหอพัก ระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความเพียงพอของหอพัก ความเพียงพอของโรงอาหารเทียบกับจำนวนนักศึกษา และความเพียงพอของรถโดยสารที่บริการรับ-ส่งนักศึกษา

5. ด้านทัศนคติ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 8 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความหลากหลายของการประกอบอาชีพ การเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานต่างๆ ในการรับเข้า การมีโอกาสก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ความนิยมชมชอบและประทับใจบางคนที่ประกอบอาชีพนี้ ระดับปานกลาง จำนวน 5 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เห็นตัวอย่างรุ่นพี่ที่สำเร็จการศึกษาแล้วมีงานทำที่ดี

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่านักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกัน และศึกษาอยู่ในสถาบัน

การศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ในส่วนของการศึกษาที่ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน และผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA) ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านทัศนคติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญมณู เกื้อเหมือน (2549) พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุมมีความคิดเห็นต่อปัจจัยทั้ง 7 ด้าน คือ ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย สถานที่ ความคาดหวังของนักศึกษา การจัดการเรียนการสอน ความตั้งใจส่วนตัว ความคาดหวังด้านอาชีพและสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของธารินี พัทธเจริญพงศ์ (2554) พบว่า ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาหลักสูตรนานาชาติของนักศึกษาชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้านส่วนประสมทางการตลาด อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัย ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความรู้ความสามารถของอาจารย์ผู้สอน ด้านหลักสูตรที่เปิดสอน ด้านการประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัย ด้านภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย และด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลพรรณ ทาริซกุล (2559) พบว่า การตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาโครงการพิเศษ มหาวิทยาลัยรามคำแหง อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านราคา(ค่าธรรมเนียมการศึกษา) ด้านการประกอบอาชีพ ด้านช่องทางการให้บริการ(สถานที่ศึกษา การเดินทาง) ด้านการส่งเสริมการตลาด(การสื่อสารการตลาด) และด้านผลิตภัณฑ์(หลักสูตรและสถาบัน) และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรพร ขำเนียม (2551) นิชาภา มะรินทร์ (2556) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชาของผู้เรียน โดยรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านการจัดการเรียนการสอน ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชา สารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ คุณภาพของคณาจารย์ผู้สอน ความน่าเชื่อถือของหลักสูตร ความเข้มแข็งทางด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย ความทันสมัยของหลักสูตร หลักสูตรตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ ความเหมาะสมของการจัดแผนการเรียน ความเพียงพอของอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ในการเรียนการสอน และความเหมาะสมของกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอน เช่น การศึกษาดูงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธารินี พัทธเจริญพงศ์ (2554) สุคนธ์ทิพย์ กันทะธง (2555) กนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์, กนิษฐา คุณมี และศุภชัย จันทรงาม (2557) ธันยากร ช่วยทุกข์เพื่อน (2557) ทรงธรรม ชีระกุล, วันวิสาข์ แก้วสมบูรณ์, เสาวนีย์ แสงสีดา, วารุณี ทิพโอสถ, ศศิธร ดีใหญ่ และ โสภณ วัฒนเมธาวี (2556) วิไลพรรณ ตาวิชกุล (2559) และซาบีร์, อัลมาต, อัซรอฟ และอัลมาต (2013) พบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนในระดับปริญญาตรี ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านอาจารย์และบุคลากร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากในการจัดการเรียนการสอน ควรคำนึงถึง คุณภาพของคณาจารย์ผู้สอน และความเข้มแข็งทางด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย เพราะจะเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกเรียน และการที่นักศึกษาให้ความสำคัญกับหลักสูตร ด้านความน่าเชื่อถือของหลักสูตร เป็นลำดับต้นๆ เพราะหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญที่จะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา และเป็นการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของนักศึกษา นอกจากนี้ผู้เรียนต้องการเรียนในหลักสูตรที่มีความทันสมัย เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน และการจัดหลักสูตรควรตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579) ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรพร ขำเนียม (2551) นิชาภา มะรินทร์ (2556) และเหมือนฝัน ธัญญศรีชัย (2558) พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้ความสำคัญกับปัจจัยในการเลือกเรียนกวดวิชา ด้านหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก

ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชา สารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ มีกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และกองทุนให้เปล่า เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่าย ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมการศึกษาตลอดหลักสูตร ค่าธรรมเนียมการศึกษาตลอดหลักสูตรถูกกว่าเมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ความเหมาะสมของราคาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเรียน เช่น อุปกรณ์การเรียน หนังสือ เอกสารประกอบการเรียนการสอน และความเหมาะสมของการผ่อนผัน หรืออนุโลมให้เลื่อนการชำระ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลพรรณ ตาวิชกุล (2559) พบว่า นักศึกษาตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต โครงการพิเศษ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดย

ให้ความสำคัญกับประเด็นปัจจัยทางด้านราคา (ค่าธรรมเนียมการศึกษา) อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรพร ขำเนียม (2551) และณิชาภา มะรินทร์ (2556) พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้ความสำคัญกับปัจจัยในการเลือกเรียนกวดวิชา ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน อยู่ในระดับมาก ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คือ มีกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และกองทุนให้เปล่า ซึ่งมหาวิทยาลัยควรจัดให้มีกองทุนให้เปล่าเพิ่มมากขึ้นสำหรับนักศึกษาเพื่อช่วยลดค่าใช้จ่าย เพื่อเป็นการช่วยเหลือ และเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถศึกษาได้จบการศึกษาตามหลักสูตร และปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่นักศึกษาตัดสินใจเลือกเรียนสาขาสารสนเทศศึกษา คือ ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมการศึกษาตลอดหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านราคา หมายถึง ผู้เรียนจะมีการเปรียบเทียบระหว่างค่าธรรมเนียมการศึกษากับคุณค่า และคุณภาพของหลักสูตร ดังนั้น ค่าธรรมเนียมการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของทรงธรรม อีระกุล, วันวิสาข์ แก้วสมบูรณ์, เสาวนีย์ แสงสีดา, วารุณี ทิพโอสถ, ศศิธร ดีใหญ่ และ โสภณ วัฒนเมธาวี (2556) และชาบีร์, อัลมาด, อีรอฟ และอัลมาด (2013) พบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษา ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง จำนวน 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน การคมนาคมสะดวก มหาวิทยาลัยมีสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์สวยงาม สะอาด ความพร้อมของเครื่องปรับอากาศในห้องเรียน ความเพียงพอของห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยมีบรรยากาศ ร่มรื่น ปราศจากมลภาวะที่เป็นพิษ ความเพียงพอของห้องน้ำ และความสะอาดถูกสุขลักษณะของห้องน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญกมล เกื้อนเหมือน (2549) และธารินี พัชรเจริญพงศ์ (2554) พบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนในระดับปริญญาตรี ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรพร ขำเนียม (2551) และณิชาภา มะรินทร์ (2556) พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้ความสำคัญกับปัจจัยในการเลือกเรียนกวดวิชา ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้การที่นักศึกษาให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง ด้านมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนมากที่สุด เพราะในการจัดการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยควรมีส่วนร่วม และให้ความช่วยเหลือกับประชาชน องค์กร สถานประกอบการในชุมชน รวมถึงเป็นแหล่งให้บริการด้านการการศึกษา และการบริการวิชาการแก่สังคมในชุมชน ถือเป็นพันธกิจหนึ่งของมหาวิทยาลัย และเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างมหาวิทยาลัย และชุมชน นอกจากนี้สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่สวยงาม เช่น การตกแต่งอาคารและบริเวณโดยรอบ แสง สี ทัศนียภาพ ทิศทางลม การจัดระเบียบในอาคาร ความสะอาด สิ่ง

เหล่านี้จะเสริมสร้างความเจริญงอกงาม เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ให้แก่ทุกคนในมหาวิทยาลัย เพราะสภาพแวดล้อม ที่มีความสมบูรณ์ย่อมทำให้การพัฒนาผู้เรียนได้ผลดียิ่งขึ้น ส่วนปัจจัยด้านความปลอดภัยของสถานที่จอดรถ ความสะอาดของสถานที่จอดรถ และความเพียงพอของสถานที่จอดรถ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทรทิพย์ กันทะธง (2555) โพลิต (2012) ซาบีร์, อัลมาต, อัชรอฟ และอัลมาต (2013) และอิลกัน, อตามัน, อุกูร์ลู และยูร์ตุลคูลู (2018) พบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนในระดับปริญญาตรี ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้มหาวิทยาลัยควรสำรวจความเพียงพอของสถานที่จอดรถ และมีมาตรการรักษาความปลอดภัย เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน และบุคลากรของมหาวิทยาลัย ซึ่งสถานที่จอดรถเป็นปัจจัยด้านหนึ่งของการจัดสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยควรมีการแบ่งสัดส่วนบริเวณสำหรับการจัดการศึกษา ที่พักอาศัย สนามกีฬา ที่จอดรถ ที่พักผ่อนหย่อนใจ มีบริการสาธารณูปโภคอย่างเพียงพอ และคำนึงถึงสภาพการจราจร สถานที่จอดรถ และสิ่งแวดล้อมด้านอื่นๆ (พัชรา บุญมานำ และสมควร ทรัพย์บำรุง, 2551, หน้า 19-32)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ความเพียงพอของห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ ความมีมาตรฐานของสถานที่ออกกำลังกายและสนามกีฬา ความพร้อมของสถานพยาบาลที่ใกล้กับมหาวิทยาลัย ความสะอาดถูกสุขอนามัยของโรงอาหาร และความสะอาดของหอพัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญกณู เกื่อนเหมือน (2549) และฉันทากร ช่วยทุกข์เพื่อน (2557) พบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนในระดับปริญญาตรี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สวัสดิการและการบริการ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรพร ขำเนียม (2551) และณิชาภา มะรินทร์ (2556) และเหมือนฝัน ธัญญศรีชัย (2558) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชาของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ เป็นที่รวบรวมวิทยาการต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ทั้งผู้เรียนและผู้สอน เช่น ผู้สอนใช้เป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้ความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ และมีความรอบรู้ในเรื่องที่สอนมากขึ้น ส่วนผู้เรียนสามารถเข้าไปค้นคว้าหาความรู้ในสาขาวิชาที่เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระตามความต้องการของแต่ละคน ตรงตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 กล่าวถึง หลักการจัดการศึกษาให้มุ่งจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมุ่งเน้นการศึกษาตลอดชีวิต ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ และความพร้อมของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ ถือได้ว่าเป็นแหล่งส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน เพราะเปิดโอกาสให้ทุกคนแสวงหาความรู้ได้ ตามต้องการเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เกิดความคิดในการพัฒนางานอาชีพของตนและเป็น

แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับช่องทางการประกอบอาชีพ รวมทั้งเป็นแหล่งส่งเสริมความบันเทิง ดังนั้นห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ที่ให้บริการแก่นักศึกษา และบุคลากรในมหาวิทยาลัย ควรมีความสมบูรณ์พร้อมที่จะให้นักศึกษาและบุคลากรใช้เป็นแหล่งค้นคว้าอย่างกว้างขวางและเพียงพอต่อความต้องการ ส่วนปัจจัยด้านความเพียงพอของหอพัก ความเพียงพอของโรงอาหารเทียบกับจำนวนนักศึกษา และความเพียงพอของรถโดยสารที่บริการรับ-ส่งนักศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโพลัต (2012) พบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนในระดับปริญญาตรี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านทัศนคติ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ด้านทัศนคติ จำนวน 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ความหลากหลายของการประกอบอาชีพ การเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานต่างๆ ในการรับเข้าทำงาน การมีโอกาสก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ ความมีเกียรติได้รับการยกย่องนับถือในการประกอบอาชีพ ความมั่นคงในการประกอบอาชีพ บิดา มารดา หรือผู้ปกครองต้องการหรือแนะนำให้เรียนตรงกับความชอบและความต้องการของตนเอง และความนิยมชมชอบและประทับใจบางคนที่ประกอบอาชีพนี้ ซึ่งจากความคิดเห็นของนักศึกษาจะพบว่า นักศึกษาต้องการความหลากหลายของการประกอบอาชีพ ไม่เพียงแต่ประกอบอาชีพทางด้านบรรณารักษ์และสารสนเทศศาสตร์เพียงอย่างเดียว ดังนั้นนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้ว มหาวิทยาลัยควรเพิ่มทักษะด้านอื่นๆ ให้กับนักศึกษา เช่น ส่งเสริมการทำกิจกรรมของนักศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการแข่งขันประกวดชิงรางวัล การฝึกประสบการณ์ในการทำงาน เป็นต้น เพื่อเป็นการยกระดับความสามารถของนักศึกษา นอกจากนี้ปัจจัยด้านการเป็นที่ยอมรับของหน่วยงาน เป็นปัจจัยหนึ่งที่นักศึกษาต้องการ โดยจากการสำรวจนายจ้างเกี่ยวกับทักษะของนักศึกษาจบใหม่ที่นายจ้างต้องการมีทักษะด้านต่างๆ ดังนี้ มีความรู้ความเข้าใจในธุรกิจและลักษณะงาน มีความสามารถในการสื่อสาร ทำงานเป็นทีมได้ รู้จักวิธีการเจรจาต่อรอง มีทักษะในการแก้ปัญหา มีความเป็นผู้นำ รู้จักการจัดลำดับความสำคัญ มีแรงจูงใจในการทำงาน ทำงานภายใต้ความกดดันได้ และมีความมั่นใจ (ทักษะที่นายจ้างต้องการจากนักศึกษาจบใหม่, 2562) ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะต่างๆ ดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์พรธรรมวิหารคุณ (2552) พบว่า ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาการบัญชี หลักสูตรบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ปัจจัยทางสังคมด้านค่าตอบแทนที่จะได้จากการประกอบอาชีพและความมั่นคงในอาชีพ คือ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาการบัญชีสามารถรับทำบัญชีให้หน่วยงานเอกชนเป็นงานพิเศษนอกเวลาได้และ มีรายได้สูง อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุคนธ์พิทักษ์กันทะธง (2555) พบว่า ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยพะเยา อยู่ในระดับมาก ด้านหลักสูตร/สาขาวิชา คือ หลักสูตรเป็นที่รู้จักและยอมรับ และ

หลักสูตรที่เรียนจบแล้วมีโอกาสเข้าทำงานทั้งภาคเอกชนและรัฐ ความทันสมัยของหลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลพรรณ ทาริขกุล (2559) พบว่า การตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาโครงการพิเศษ มหาวิทยาลัยรามคำแหง อยู่ในระดับมาก ด้านการประกอบอาชีพ คือ ต้องการเพิ่มความมั่นคงในการประกอบอาชีพ และเป็นสาขาวิชาที่สามารถประกอบอาชีพได้หลายด้าน ส่วนปัจจัยด้านเห็นตัวอย่างรุ่นพี่ที่สำเร็จการศึกษาแล้วมีงานทำที่ดี ครู อาจารย์สถานศึกษาเดิมแนะนำให้เรียน เคยได้รับคำชมเชยหรือรางวัลเกี่ยวกับผลงานด้านห้องสมุดและสารสนเทศ รุ่นพี่ศิษย์เก่า หรือศิษย์ปัจจุบัน แนะนำให้เรียน และเพื่อนแนะนำให้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ และสถาบันการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของธาริณี พัทธเจริญ (2554) ศึกษาปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาหลักสูตรนานาชาติ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้านส่วนประสมทางการตลาด พบว่า นักศึกษาชาวต่างชาติที่มีเพศ แตกต่างกัน ตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาหลักสูตรนานาชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และงานวิจัยของอลกัน, อตามัน, อุรุรุ และยูร์ตุลคูลู (2018) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกมหาวิทยาลัย: กรณีศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยของประเทศตุรกี พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ แตกต่างกัน เลือกศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญมณู เกื้อนเหมือน (2549) ศึกษาปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีปทุม พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ แตกต่างกัน เลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีปทุม ไม่แตกต่างกัน งานวิจัยของวิไลพรรณ ทาริขกุล (2559) ศึกษาการตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาโครงการพิเศษ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ แตกต่างกัน ตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่แตกต่างกัน งานวิจัยของลาวัลย์ โคกสุวรรณ (2550) ศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจเรียนสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพาณิชยการ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ แตกต่างกัน ตัดสินใจเรียนสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของนิชาภา มะรินทร์ (2556) ศึกษาการเลือกเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า นักเรียนที่มีเพศ แตกต่างกัน เลือกเรียนกวดวิชา ไม่แตกต่างกัน

ส่วนนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน และผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA) ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้ง

ไว้ แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญมณีย์ เกื่อนเหมือน (2549) ศึกษาปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีปทุม พบว่า นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน เลือกเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีปทุม ไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของณิชาภา มะรินทร์ (2556) ศึกษาการเลือกเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน เลือกเรียนกวดวิชา ไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยของกนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์, กนิษฐา คุณมี และศุภชัย จันทร์งาม (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการมหาวิทยาลัยราชธานี พบว่า นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน ตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และงานวิจัยของลาวัลย์ โคกสุวรรณ (2550) ศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจเรียนสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพาณิชยการ พบว่า นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน ตัดสินใจเรียนสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง นำไปปรับปรุงเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นดังนี้

1. มหาวิทยาลัยควรจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงการนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จในวิชาชีพที่เรียนได้ หรือนักศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้อย่างเหมาะสม
2. มหาวิทยาลัยควรมีการติดตามผลนักศึกษาที่จบการศึกษาแล้วไปประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการ
3. มหาวิทยาลัยควรมีการจัดสวัสดิการด้านสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยให้เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา และบุคลากรของมหาวิทยาลัย เช่น สถานที่จอดรถควรมีความสะดวก เพียงพอ และมีความปลอดภัย หอพัก และโรงอาหาร ควรมีความเพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา
4. มหาวิทยาลัยควรสำรวจความต้องการ และความเพียงพอของรถโดยสารที่บริการรับ-ส่งนักศึกษาในมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth interview) การสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างละเอียด และได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
3. ควรศึกษาความคาดหวัง และความพึงพอใจของผู้เรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพในการเรียนการสอนต่อไป

บรรณานุกรม

- กนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์, กนิษฐา คุณมี และศุภชัย จันทร์งาม. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ มหาวิทยาลัยราชธานี ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ครั้งที่ 6 30-31 พฤษภาคม 2557. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- กฤษณพงศ์ กีรติกร. (2561). พลิกโฉมอุดมศึกษาเพื่อสร้างคนยุคใหม่. ใน เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนครั้งที่ 4: พลิกโฉมอุดมศึกษาเพื่อสร้างคนยุคใหม่. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กัญมณู เกื่อนเหมือน. (2549). ปัจจัยจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีปทุม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เกรียงไกร สิริกาญจนาวัดน์. (2548). โครงสร้างของสื่อกับกระบวนการตัดสินใจคัดเลือกข่าวของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสื่อสารมวลชน, คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไกรลาศ พลไชย. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงมะไฟ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ข้อมูลสถิติการศึกษา. (2561). เข้าถึงได้จาก: http://www.info.mua.go.th/information/show_all_statdata_table.php?data_show=2
- จิระจิตต์ รากา. (2551). การตัดสินใจและการควบคุม. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา 32403 พฤติกรรมมนุษย์ ในองค์การ หน่วยที่1-7 (หน้า 227-316) (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชอลดา ตียะบุตร. (2556). จิตวิทยาธุรกิจ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชุติมา สัจจานันท์. (2541). พัฒนาการของการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ ระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย. นนทบุรี: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณิชาภา มะรินทร์. (2556). การตัดสินใจเลือกเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเขตอำเภอเมืองระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ทรงธรรม ชีระกุล, วันวิสาข์ แก้วสมบุญ, เสาวนีย์ แสงสีดา, วารุณี ทิพโอสธ, ศศิธร ดีใหญ่ และโสภณ วัฒนเมธาวี. (2556). ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 13 (2), 48-61.
- ทักษะที่นายจ้างต้องการจากนักศึกษาจบใหม่. (2562). เข้าถึงได้จาก: <https://campus.campus-star.com/jobs/86238.html>
- ทิพวรรณ นันตระกูล. (2544). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของนักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาอาชีวศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนพรรณ กุลจันทร์ และปราณี วงศ์จำรัส. (2555). รายงานการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉันทากร ช่วยทุกข์เพื่อน. (2557). รายงานผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนในระดับอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธารินี พัชรเจริญพงศ์. (2554). ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาหลักสูตรนานาชาติของนักศึกษาชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการตลาด, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. (2541). การวิเคราะห์การจัดอันดับมหาวิทยาลัยของประเทศในเอเชีย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นันทิยา กฤษณามระ. (2555). รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนวิชาการจัดการฐานข้อมูล สำหรับธุรกิจของนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีการจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการบริหารและจัดการ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- นิพนธ์ เพชรบุรณิน. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนในคณะวิทยาการจัดการของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2558). การแนะแนวอาชีพ. สงขลา: สาขาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: เจริญผล.
- พัชณี พรรณรังษี. (2560). ปัจจัยจำแนกการตัดสินใจเลือกเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนในเขตเทศบาลนครอุดรธานี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พัชรา บุญมานำ และสมควร ทรัพย์บำรุง. (2551). รายงานการวิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อมในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิมพ์พร ธรรมวิหาคณ. (2552). ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาการบัญชี หลักสูตรบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- พิมพ์รพี ไพ่เปรมสมิทธิ์. (2552). การศึกษาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ไทยในยุคดิจิทัล ในห้องสมุด การศึกษาวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในยุคการเปลี่ยนแปลง. (หน้า 114-125). กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.
- เพชรพร ขำเนียม. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเรียนกวดวิชา และความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนกวดวิชาของผู้เรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ไมตรี ไชยมงคล. (2554). การตัดสินใจเลือกเรียนในมหาวิทยาลัยของนักกีฬามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการทางกีฬา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2551). *ปรัชญาวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- เรืองอุไร ศรีนิลทา. (2538). การจัดการทรัพยากรครอบครัว. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป หน่วยที่ 8-15 (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ลัดดา มะลิทอง. (2540). เหตุผลในการตัดสินใจเข้าเรียนการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ประเภททางไกลของทหารกองประจำการในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการศึกษาผู้ใหญ่, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ลาวัลย์ โคกสุวรรณ. (2550). เหตุผลในการตัดสินใจเรียนสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพาณิชยการ. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาธุรกิจศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วรรณภา อธิไธมย์ยะ. (2537). รายงานการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม การจัดสวัสดิการ และบริการของวิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต. ภูเก็ต: งานวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต.
- วาสนา อินทร์เจียม. (2549). ศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้ตรวจสอบภายใน: มหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาบริหารอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- วิฑูรย์ ตันศิริคงคล. (2542). AHP กระบวนการตัดสินใจที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในโลก. กรุงเทพฯ: กราฟฟิค แอนด์ ปริ้นติ้ง.
- วิไลพรรณ ตาธิกุล. (2559). การตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ของนักศึกษาโครงการพิเศษ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2547). สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: Diamond in Business World.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่าง *information science, library science และ computer science*. เข้าถึงได้จาก: <https://www.nstda.or.th/th/nstda-knowledge/2915-relationship-of-is-ls-cs>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา. (2561). แผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ.2561-2580. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา.
- สิทธิพันธ์ ยศยอดยั้ง. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกมหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาโทมหาบัณฑิตทางการศึกษา: การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มพหุ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิจัยการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุคนธ์ทิพย์ กันทะธง. (2555). ความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยพะเยา. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาการตลาด, คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยพะเยา
- สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์. (2510). วิวัฒนาการห้องสมุดและบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะวิทยาการจัดการสารสนเทศ
- สุธรรม รัตนโชติ. (2551). การวิจัยเชิงพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: ท้อป.

- สุนทร วงศ์ไวยวรรณ. (2541). เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมองค์การและการจัดการตลาด (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เสาวภา สมจิต. (2540). การตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น โรงเรียนผู้ใหญ่พระตำหนักสวนกุหลาบ (วิทยาลัยในวัง). วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารศาสตรศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เหมือนฝัน ัญญศรีชัย. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาบริหารธุรกิจ, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิศักดิ์ ดวงภักดี. (2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกประกอบอาชีพของผู้ว่างงานตามกฎหมายประกันสังคม พ.ศ. 2533 ในกรุงเทพมหานคร เขตพื้นที่ 1. สารนิพนธ์พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรรณณ เข้มสน. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าเรียนโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ (องค์การมหาชน). การศึกษาค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรอนงค์ ัญญะวัน. (2539). การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.
- เอกพงศ์ แผงกุล, พันเอก. (2561). โมเดลทางปัญญาสำหรับการตัดสินใจภายในเวลาจำกัดด้วยการปรับแก้ทฤษฎีอาณาเขตการตัดสินใจแบบหลายตัวเลือก. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา, วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Burton, G. & Thakur, M. (1995). *Management today: principles and practice*. New Delhi: Tata McGraw-Hill.
- Debons, A. (2008). *Information science 101*. Lanham, Md.: Scarecrow Press.
- Flippo, E. B. (1996). *Management: A behavioral approach*. New York: Allyn and Bacon.
- Harrison, F. E. (1999). *The managerial decision-making process* (5th ed.). New York: Houghton Mifflin.
- Holland, J. L. (1973). *Making Vocational Choices: a theory of careers*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Hoppock, R. (1967). *Theories of occupational choice and carrers development occupational information* (4th ed.). New York: McGraw-Hill.
- IFLA. (1976). Standard for library school. *IFLA Journal*, 2 (4), 209-223.

- Ilgan, A., Ataman, O., Ugurlu, F., & Yurdunkulu A. (2018). Factors affecting university choice: a study on university freshman students. *The Journal of Buca Faculty of Education*, 46, 199-216.
- International Encyclopedia of Information and Library Science*. (2003). London: Routeledge.
- Johns, G. (1996). *Organizational behavior* (4th ed.). New York: Harper Collins.
- Liu, J. (2005). *Factors influencing students' choice of selected private universities in China*. Doctoral dissertation, Brigham Young University.
- Moorhead G. & Griffin, R. W. (2010). *Organizational behavior: managing people and organizations* (9th ed.). Australia: South-Western/Cengage Learning.
- Polat, S. (2012). The factors that students consider in university and department selection: a qualitative and quantitative study of Kocaeli University, Faculty of Education students. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 47, 2140-2145.
- Reitz, J. M. (2004). *Dictionary for library and information science*. Westport, Conn.: Libraries Unlimited.
- Render, B., Stair, R. M. & Hanna, M. E. (2012). *Quantitative analysis for management* (11th ed.). Boston: Pearson.
- Sabir, R. I., Ahmad, W., Ashraf, R. U., & Ahmad, N. (2013). Factors affecting university and course choice: a comparison of undergraduate Engineering and Business students in Central Punjab, Pakistan. *Journal of Basic and Applied Scientific Research*, 3 (10), 298-305.
- Saimon, H. A. (1977). *Administrative behavior: a study of decision-making processes in administrative organizations* (4th ed). New York: The Free Press.
- Schwab, K. (2017). *The fourth industrial revolution*. London: Penguin Books.
- Sisk, H. L. (1977). *Management & organization* (3rd ed.). Cincinnati: South-Western.
- Smith, k., Hallam, G. & Ghosh, S. B. (2019). *Guidelines for Professional Library/Information Educational Programs-2012*. Available: <https://www.ifla.org/publications/guidelines-for-professional-libraryinformation-educational-programs-2012>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ไพพรรณ อินทนิล	ข้าราชการบำนาญภาควิชาสารสนเทศศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตตภา สารพัฒน์ก ไชยปัญญา	อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
3. ดร.วรรณ พงษ์สีชมพู	อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

คำชี้แจง

1. การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยของรัฐ และเปรียบเทียบปัจจัย จำแนกตามเพศ รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ผลการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และสถาบันการศึกษา
2. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี
3. ข้อมูลของท่านในการกรอกแบบสอบถาม จะถูกเก็บไว้เป็นความลับ ไม่มีผลต่อตัวท่านและผลการเรียนแต่อย่างใด โดยจะนำผลไปใช้ในการวิจัยเท่านั้น
4. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ และผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

นางสมฤทัย ชีรเรืองสิริ

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

- ☐ 1) เพศชาย ☐ 2) เพศหญิง ☐ 3) เพศทางเลือก

2. รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน

- ☐ 1) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ☐ 2) 10,001 – 20,000 บาท
☐ 3) 20,001 – 30,000 บาท ☐ 4) 30,001 – 40,000 บาท
☐ 5) 40,001 – 50,000 บาท ☐ 6) มากกว่า 50,000 บาท

3. ผลการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (GPA)

- ☐ 1) เกรดเฉลี่ยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2.00 ☐ 2) เกรดเฉลี่ย 2.01 – 2.50
☐ 3) เกรดเฉลี่ย 2.51 – 3.00 ☐ 4) เกรดเฉลี่ย 3.01 – 3.50
☐ 5) เกรดเฉลี่ย 3.51 – 4.00

4. สถาบันการศึกษา

☐ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	☐ 2) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
☐ 3) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	☐ 4) มหาวิทยาลัยทักษิณ
☐ 5) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	☐ 6) มหาวิทยาลัยบูรพา
☐ 7) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	☐ 8) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
☐ 9) มหาวิทยาลัยศิลปากร	☐ 10) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี

ท่านคิดว่าปัจจัยต่อไปนี้จะมีผลต่อการเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี ที่ท่านเรียนอยู่ในปัจจุบัน มากน้อยเพียงใด โดยระดับความคิดเห็นของท่านมีความหมายดังนี้

5 มากที่สุด	หมายถึง	มีผลต่อการเลือกเรียนมากที่สุด
4 มาก	หมายถึง	มีผลต่อการเลือกเรียนมาก
3 ปานกลาง	หมายถึง	มีผลต่อการเลือกเรียนปานกลาง
2 น้อย	หมายถึง	มีผลต่อการเลือกเรียนน้อย
1 น้อยที่สุด	หมายถึง	มีผลต่อการเลือกเรียนน้อยที่สุด

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในระดับความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน

ข้อ	การเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
ด้านการจัดการเรียนการสอน						
1.	ความเข้มแข็งทางด้านวิชาการของมหาวิทยาลัย					
2.	ความน่าเชื่อถือของหลักสูตร					
3.	ความทันสมัยของหลักสูตร					
4.	หลักสูตรตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ					
5.	ความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร และรายวิชา					
6.	ความเหมาะสมของการจัดแผนการเรียน					

ข้อ	การเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
7.	ความเหมาะสมของกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้การสอน เช่น การศึกษาดูงาน					
8.	คุณภาพของคณาจารย์ผู้สอน					
9.	ความเพียงพอของอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการเรียนการสอน					
ด้านค่าใช้จ่ายในการเรียน						
10.	ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียมการศึกษาลดหลักสูตร					
11.	ค่าธรรมเนียมการศึกษาลดหลักสูตรถูกกว่าเมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ					
12.	ความเหมาะสมของการผ่อนผัน หรืออนุโลมให้เลื่อนการชำระค่าลงทะเบียนเรียนของมหาวิทยาลัย					
13.	มีกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และกองทุนให้เปล่าเพื่อช่วยลดค่าใช้จ่าย					
14.	ความเหมาะสมของราคาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเรียน เช่น อุปกรณ์การเรียน หนังสือ เอกสารประกอบการเรียนการสอน					
ด้านสถานที่และทำเลที่ตั้ง						
15.	มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน การคมนาคมสะดวก					
16.	มหาวิทยาลัยมีสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์สวยงาม สะอาด					
17.	มหาวิทยาลัยมีบรรยากาศร่มรื่น ปราศจากมลภาวะที่เป็นพิษ					
18.	ความสะดวกของสถานที่จอดรถ					
19.	ความปลอดภัยของสถานที่จอดรถ					
20.	ความเพียงพอของสถานที่จอดรถ					

ข้อ	การเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
21.	ความสะอาด ถูกสุขลักษณะของห้องน้ำ					
22.	ความเพียงพอของห้องน้ำ					
23.	ความเพียงพอของห้องเรียน และห้องปฏิบัติการ					
24.	ความพร้อมของเครื่องปรับอากาศในห้องเรียน					
ด้านสิ่งแวดล้อมและความสะดวก						
25.	ความเพียงพอของห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ (เครื่องคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่าย และอินเทอร์เน็ต)					
26.	ความพร้อมของสถานพยาบาลที่ใกล้กับมหาวิทยาลัย					
27.	ความมีมาตรฐานของสถานที่ออกกำลังกาย และสนามกีฬา					
28.	ความสะอาดของหอพัก					
29.	ความเพียงพอของหอพัก					
30.	ความสะอาด ถูกสุขอนามัยของโรงอาหาร					
31.	ความเพียงพอของโรงอาหารเทียบกับจำนวนนักศึกษา					
32.	ความเพียงพอของรถโดยสารที่บริการรับ-ส่งนักศึกษาในมหาวิทยาลัย					
ด้านทัศนคติ						
33.	บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ต้องการหรือแนะนำให้เรียน					
34.	ครู อาจารย์สถานศึกษาเดิมแนะนำให้เรียน					
35.	เพื่อนแนะนำให้เรียน					
36.	รุ่นพี่ศิษย์เก่า หรือศิษย์ปัจจุบัน แนะนำให้เรียน					
37.	เห็นตัวอย่างรุ่นพี่ที่สำเร็จการศึกษาแล้วมีงานทำที่ดี					

ข้อ	การเลือกเรียนสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ระดับปริญญาตรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
38.	ความนิยมชมชอบและประทับใจบางคนที่ประกอบอาชีพนี้					
39.	ความมีเกียรติได้รับการยกย่องนับถือในการประกอบอาชีพ					
40.	การมีโอกาสดำรงตำแหน่งในการประกอบอาชีพ					
41.	ความมั่นคงในการประกอบอาชีพ					
42.	ความหลากหลายของการประกอบอาชีพ					
43.	การเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานต่างๆ ในการรับเข้าทำงาน					
44.	เคยได้รับคำชมเชยหรือรางวัลเกี่ยวกับผลงานด้านห้องสมุดและสารสนเทศ					
45.	ตรงกับความชอบและความต้องการของตนเอง					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม